

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto.
Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 400 D,
na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D.
Vsaka beseda v „Matih naznanilih“ stane 25 par, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo,
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za
Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz
•Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir

Št. 15. Ljubljana, 15. avgusta 1922. Letnik XXXIX.

Obseg: Sadjerejci, pripravite se! — Promet s sadjem. — Napravljajte vejnik za živinsko krmo. — Rja na fižolu. — Grobanje cepljenih trt. — Dve nujni nalogi naše živinoreje. — Nekaj o ceni bukovih pragov za železnice in ceni drv za kurivo. — Ocena knjig. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — **Konjerejec:** Pod polkovniku Ravniharju v slovo! — Rdeča in svinjska kuga. — O vrednosti hlevskega gnoja. — Uradne vesti. — **Družbene vesti.** — **Inserati.**

Sadjerejci, pripravite se!

Letošnja sadna letina je tako obilna kakor malokdaj. Tisoče vagonov sadja bo preostalo čez domačo potrebo. Prilike za sadno kupčijo so pa tako neugodne, kakor še nikdar poprej. Najboljša odjemalca našega sadja — Nemčija in Avstrija — imata tako malovreden denar, da je z njima vsaka kupčija skoro nemogoča. Kam torej s sadjem?! Nekaj malega bo pač šlo proti jugu v Italijo, nekaj morebiti tudi v Švico; toda kakor sedaj kaže, bo moralo ostati sadje povečini doma in skrbeti bomo morali, da ga s pridom uporabimo v domačem gospodarstvu, oziroma ga prihranimo za poznejše zimske in spomladne mesece. Da se bo mnogo jabolk in hrušek predelalo v sadjevec, da se bo žal zopet v velikanskih množinah kuhalo žganje iz sadja, zlasti iz češpelj, o tem ni nobenega dvoma. Ker pa se obeta tudi obilna vjnska letina, bo marsikje primanjkovalo posode. Na vsak način bo torej treba napeti vse sile, da se bo kolikor mogoče veliko trpežnega in najlepšega zimskega sadja shranilo za poznejšo prodajo, kar se ga pa ne da shraniti v svežem stanju, naj bi se ga posušilo ali predelalo v marmelado.

Opozarjamo torej vse kmetovalce-sadjarje, da situacijo prav dobro premislijo in brez odloga ukrenejo vse potrebno, da se obvarujejo ogromne škode. Zlasti je treba vse pripraviti, da se bo sadje v večji meri sušilo, bodisi samo za dom ali pa tudi za kupčijo. Suho sadje ima skoro neomejeno trpežnost in visoko ceno.

Predvsem je treba popraviti vse stare, že več let nerabljene in zanemarjene sušilnice in če le kako mogoče, narediti nove, vsajčasne sušilnice. Posebno

važno je, da se pripravi več les, nego jih gre naenkrat v sušilnico. Kdor ima namreč dvojne lese, delo jako pospeši, ako vzame napol suho sadje iz sušilnice in nadaljuje sušenje na solncu ali samo na zraku, med tem pa naloži v sušilnice sveže sadje na drugih lesah.

Za nove sušilnice je seveda že precej kasno, vendar je mogoče tudi v tem oziru nekaj doseči, vsaj za silo. Posebno preprosto delo in male stroške ima tisti, ki uporabi za začasno ali zasilno sušilnico primeren kotiček v kakem poslopju. Majhna, pritlična, obokana shrambica se prav lahko izpremeni začasno v sušilnico, ako se popolnoma izprazni, opremi s kako železno pečjo in stojalom za lese in prirede potrebni odduški (ventilacija). V sili bodo dobre tudi stare sušilnice z eno samo kvadratno lesno. Taka sušilnica je zgrajena v par dneh in s prav malimi stroški. Samoobsebi se umeje, da je treba že sedaj pripraviti za sušenje primerno kurivo.

V krušni peči, na peči in na štedilniku je lahko ponoči tudi prav mnogo sadja, ako imamo dovolj les in pa uporabimo vsako priliko, ko je toplota na razpolago.

Ogromne množine češpelj, pa tudi jabolk bi lahko z velikim pridom uporabili na ta način, da bi kuhali marmelado. Za to ni treba drugih priprav kakor primeren velik kotel, ki se vzida kar na planem. O tem več v prihodnji številki.

Veliko dragocenega zimskega sadja (zlasti jabolk), lepo obranega in skrbno razbranega se da shraniti tudi v svežem stanju. V to svrhu je pa treba primernih prostorov in posod. Vsakovrstne pritlične in podzemeljske shrambe, kleti in drugi razni ne presuhi prostori naj se že sedaj v ta namen izpraznijo, temeljito osnažijo, prebelijo, zažveplajo in prezračijo.

Na police gre malo sadja. Večje množine shranjujemo brez škode v pregradah kar na tleh, ki jih pokrijemo precej na debelo s slamo, praprotom ali listjem. Tako nakopičimo jabolka lahko 50—80 cm na debelo. Tudi večji zaboji, kadi in drugo primerno posodje, lahko uporabljamo v to svrhu. Kjer so prav suha tla, se sadje lahko shranjuje v podzemeljskih jamah, toda moramo biti gotovi, da voda ne more prodreti vanje.

Na policah, ki morajo imeti 10—15 cm visok rob, shranjujemo navadno samo najfinejše, izbrano namizno sadje. Tudi to lahko naložimo v dveh, treh plasteh.

M. Humek.

Promet s sadjem.

Kmetijska družba za Slovenijo namerava za letošnje obilno sadno letino posredovati raznim kmetijskim korporacijam in tvrdkam, ki se bodo pečale s sadno trgovino, posebno z izvozom, nabavo embalaže za razpošiljanje sadja, kakor je to svoječasno sklenila sadjarska enketa v Št. Jurju ob j. žel.

Kot taka embalaža se je določila:

1. Zaboji za manjše množine namiznega sadja sledeče velikosti: 70 × 42 × 27 cm, teža približno 10 kg, čista teža vsebine približno 30 kg.

2. Zaboji za večje množine namiznega sadja v velikosti, običajni na Tirolskem: 83 × 35 × 38 cm, teža 13 kg, čista teža vsebine 50 kg.

Debelost desk za te zaboje je določena: na prečne deske po 13 mm, za krajne po 20 cm.

3. Sodji za navadno sadje po 50 in 100 kg. Oblika in deske so enake kakor pri sodih za cement.

4. Leseni obroči za sode in zaboje.

5. Lesna volna za finejše sadje.

Kmetijska družba je pozvala razne lesne tvrdke staviti ji ponudbe glede dobave vseh vrst embalaže, nakar bo izbrala one, ki bodo najugodnejše. Opozarja se, da se bo pri tem oziralo na drago prevoznino po železnici in določilo tvrdke na Štajerskem za tamkajšnje odjemalce in na Kranjskem za tukajšnje. Kmetijska družba bo zaboje in sode odpremila naročnikom naravnost iz delavnice in jih ne bo imela v zalogi v Ljubljani, ker se s tem prevoz podraži. Bo torej samo posredovala nabavo te embalaže in skušala doseči, da jo dobe kmetijske korporacije in trgovci s sadjem čim ceneje.

Pozivljajo se torej vsi zainteresirani, da se čimprej oglasijo za to embalažo in jo naroče pri Kmetijski družbi, kajti ta bo samo toliko embalaže pustila izvršiti, kolikor bo naročil. Istočasno pozivljamo tudi vse one tvrdke, ki se pečajo z izdelovanjem zabojev, sodov in lesnih obročev in ki še niso bili pozvani, da določijo Kmetijski družbi svoje ponudbe.

Napravljajte vejnik za živinsko krmo!

Vsled suše in ogrcev (črvov) bo letošnji pridelek s travnikov in pašnikov tako pičel, da bo ponekod še manj krme kakor lansko zimo, osobito, če odreče še repa. Treba bo torej velike previdnosti ter varčnosti s krmo, da se za silo ubranimo največjega zla in ne prodamo za gospodarstvo potrebne živine za slepo ceno. Zato opozarjamo naše živinorejce že sedaj na sledeče:

Za krmo bo letos uporabiti vsa slamo, pleve in odpadke od mlačve; za večjo redilnost bo pa treba po možnosti skrbeti z dodatkom močnih krmil, n. pr. otrobov, oljnatih pogač, melase, žitnega zdroba itd. Nastelja naj se dobiva iz gozda. Po novejših poizkusih se more redilnost slame zboljšati, ako se lesna snov sla-

me uniči s kako lužnino. Ravnatelj Belle priporoča za to sledeči, tudi za manjšega posestnika pripraven način obdelovanja slame: rezanica slame se namaka prilično 1 uro v mešanici raztopine sode in apnene vode prilično 10% gostote. Čez 1 uro se ta lužnina odtoči ter porabi za novo rezanico. Ko se je lužnina z rezanice ocedila, se slednja še parkrat izpere s svežo vodo. Tako pripravljena mešanica je takoj pripravna za krmljenje. Pri tem načinu priprave slame je treba prirediteljnim posod.

Najbolj uspešen pripomoček proti pomanjkanju krme imamo pa v nabiranju in pripravljanju vejnika ali frodeljua za živinsko krmo. Za to delo je mesec avgust jako pripraven. Opozarjamo na spis ravnatelja Belleta v lanskem „Kmetovalcu“ z dne 15. septembra 1921. pod naslovom: „Listje drevja kot krma za živino“, kjer priporoča sledeči način naprave vejnika: Vejice se povežejo takoj v butare in postavijo v stavke, dokler se listje popolnoma ne posuši, kar se zgodi pri dobrem vremenu v 6—8 dneh. Neugodno vpliva dež, pa tudi preveč solnca, vsled česar se butare postavijo ob debela košatih dreves z debelimi konci vej navzdol. Dobro jih je tudi včasih preložiti, zunanje naznotraj, znotranje na vun.

Sicer se pa naj ne smatra takega vejnika za glavno krmo, temveč kot pridatek. V malih množinah zna njegova čreslovina dobro vplivati, v prevelikih pa preveč zapirati.

Naprava vejnika se letos priporoča tudi v drugih državah, saj je pomanjkanje krme splošno. V rokah imamo oklic, kakor ga razpošilja ministrstvo za ljudsko prehrano na Dunaju na kmetijske organizacije v Avstriji. Ta razglas se glasi v izvlečku v slovenščino preveden takole:

Listje drevja kot krma v sili.

Vejnik listovcev, kakor se uporablja za prezimljenje koz in ovac, je primerno nadomestilo za seno in slamo tudi pri krmljenju govedi in konj. Tudi za molzne krave je učinek ugoden. Glede krmilne vrednosti dosega vejnik skoro travniško seno. Vejnik se zamore napravljati skoro iz vsakega grmovja in listnega drevja, le v lepoticnih vrtovih naj se napravljanje opusti, ker se tamkaj nahaja včasih strupeno grmičje in drevje.

Z napravo vejnika se lahko prične meseca julija, v tem času je listje nežno in lahko prebavljivo. V avgustu ima listje sicer nekoliko manj redilnih snovi, pridobi se pa večja množina krme ter je škoda na drevju manjša.

Vejevje v približni debelini svinčnika naj se z zelenimi listi vred nareže ali naseka, poveže v butare in posuši na zraku; dež in močno presolnčenje ni ugodno. Butare naj se večkrat prelože, da ne prično plesniti.

Vejnik naj se pri govedu, konju in ovci smatra le kot pridatek h krmil. Sprva se živalim predlože cele butare, ki se šele razvežejo, ko so zunaj že objedene.

Razen grmičja se priporoča obsekavati drevje ob cestah in mejah ter je uporabljati za napravo vejnika vse vejevje od listnega drevja, ki se v tem času pobere. Pri čiščenju gozdov in zaraslih pašnikov je paziti, da se v vejnik ne poveže praproti, ki za krmo ni priporočljiva.

Zeliti bi bilo, da bi uvidevni gozdni posestniki proti odškodnini letos dovoljevali ubožnejšim živinorejcem napravo vejnika tam, kjer to za gozd ni škodljivo, n. pr. kjer je treba gozd očistiti spodnjega grmičja itd.

K temu razglasu pripomnimo, da se za napravo vejnika v krmilne svrhe najrajše uporablja vejevje sledečih listovcev: topola, lipa, breza, jesen, lenka, hrast, leskva; ne priporoča se pa črne jelše.

Kot druge pripomočke proti pomanjkanju krme navajamo še sledeče: Hranite sadne in grozdne tropine, ki preostanejo od jesenskega prešanja, nasolite jih v primernih posodah in uporabljajte jih kot pridatek h krmi!

Izrabite vsako pašno priliko, ki se utegne nuditi, da se več krme prilhrani za zimo!

Sejte na jesen rž, pomešano z zimsko grašico. S tem pridobite v spomladi najzgodnejšo zeleno krmo!

Skrbite pozimi za zadostno toploto v hlevu!

Na vsak način naj si napravi vsak živinorejec, preden odproda živino za slepo ceno, natančen načrt za zimsko krmljenje, preračuni naj množino razpoložljive krme in razdeli isto na enake dnevne krmske odmerke (porcije). Drugače se zna zgoditi, da krmi na jesen potratno, osobito, če je krmljenje v rokah tujih ljudi. Navadno se spomnimo štedenja šele ob času pomanjkanja.

Z.

Rja na fižolu.

Ljud. Koželj.

Večino bolezní na naših kulturnih rastlinah povzročajo male glivice. Take glivice povzročajo tudi rjo (*Glocosporium Lindemuthum*) na fižolu. Ko se fižolovo zruje malone razvije, se pokažejo na zunanji strani majhne rjave lise, ki se vedno bolj večajo in slednjič počne. Razvila se je gliva in rast je uničena. Strok, ki ga je napadla rja, se zgubanči in ovne. Tak strok se v solčni vročini posuši in največkrat sam odpade.

Ta bolezen se je kakor druga leta več ali manj, tako tudi letos pojavila v večih krajih. Napada zlasti zgodnji grmičasti fižol, pa tudi preklarju ali kolencu ne prizanese.

Vsako rastlinsko bolezen je zatirati že v kali, prav tako tudi rjo, da se preveč ne razpase. Najlažje jo zatremo tako, da namočimo seme pred saditvijo 1—2 uri v 1% galično-apneno zmes. Ta zmes uniči glivo, ki se ponajveč nahaja že na semenu. Priporočljivo je tudi škropiti fižol večkrat z galico, zlasti pa v času od konci junija do dozoritve, ker se v tem času uprav razvija najrajše ta bolezen in napravi veliko škode.

V vinogradnih krajih je prav lahko dobiti tako zmes. Saj jo imajo pripravljeno za škropljenje trt, le, da jo je za škropljenje fižola bolj razredčiti, kakor že prej omenjeno le na 1%. To škropljenje ni zamudno, obvaruje bolezní, pridelek pa je obilnejši in poplača ta itak malenkosten trud.

Grobanje cepljenih trt.

A. Sorjan, vlastelinski upravitelj, Vinica.

Ker sem polemiko glede grobanja cepljenih trt v raznih listih zasledoval, si dovoljujem tudi jaz s praktičnega stališča nekaj vrstic napisati.

Kar se tiče nadomestila izumrlih trt v starejših vinogradih je isto najbolje s pomočjo grobanja mogoče. Vse druge moje poizkušnje so bile zamanj ter sem bil ž njimi popolnoma nezadovoljen.

Ko sem prevzel pred nekaj leti tukajšnjo upravo, sem takoj pričel s podsajevanjem v starejših vinogradih in sadil prvovrstne cepe; zemljo sem obdelal, kakor se to stori pri čisto novem nasadu in te cepe posebej negoval. Uspeh v jeseni je pa bil popolnoma nezadovoljiv.

Ker pri tako velikem kompleksu ni mogoče, da bi človek vsak trs sam odgojeval, sem bil mnenja, da so neuspehu krivi viničarji, ker so se morebiti za te cepe premalo zanimali. Da temu odpomorem, sem obljubil vsakemu viničarju za vsak posajeni cep, ki bo dobro vzgojen, 1-50 do 2 kroni, pri čemur bi vsak viničar poleg plače zaslužil še posebej kakih 2000 do 3000 kron. Vkljub temu je pa bil uspeh tudi sedaj popolnoma nezadovoljiv in skoraj vse to posajeno trsje se je v dveh do treh letih posušilo. Le tu in tam je kak trs rasel, vendar pa ne tako, kakor bi bilo pričakovati.

Prišel sem torej do prepričanja, da se starejši vinogradi s podsajenjem ne dajo izpopolnjevati, posebno v velikih razprostrtih kompleksih ne, in če je kdo s tem imel uspehe, mu štejem to v posebno srečo.

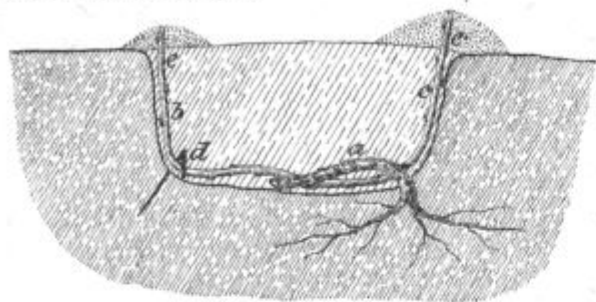
Odlučil sem se torej enostavno za grobanje, za kar sem imel sledeči povod. Vlastelinstvo je zasadilo leta 1904. večji vinograd v razdelju 2 m trta od trte (baje po priporočilu nekega strokovnjaka) z namenom, da se ne bo pojavljala oidij. Po nekaj letih se je pa naenkrat izprevidelo, da je vinograd vendar prerediti zasajen in sklenilo se je, da se takoj prične s podsajevanjem, in sicer s cepljenimi trtami. Čeravno se je zemlja za to pripravila, kakor je potrebno, vendar je več kakor dve tretjini cepov izostalo in čeravno so isti v spomladi pognali, so potem hiral, deloma se posušili, tako da ni drugega preostalo, kakor vse to delo opustiti. Leta 1909. in 1910. se je potem enostavno skoraj vse trsje, sajeno l. 1904. pogrebalo in na ta način prazna mesta izpopolnilo. Uspeh tega je bil popolnoma zadovoljiv, kajti vse trte se nahajajo še danes, torej po 12 in 13 letih, v najboljšem stanju, njih rast je bujna ter se sploh ne pozna, katere trte so bile pogrobane in katere ne. O tem se lahko prepriča vsak sam na licu mesta. Tudi leta 1915. se je približno pol orala rajstarejšega vinograda pogrebalo, katero trsje danes konkurira vsem nepogrobanim nasadom. (Glej pod. 18.)

Da po večih krajih pogrobano trsje ne uspeva, bi bil po mojem mnenju ta vzrok, da ljudje tega dela ne izvrše tako, kakor bi se to moralo zgoditi. Ni dovolj, da se pri grobanju izkopajo takorekoč majhna jamica, v katero se trs samo nasloni in ne da bi se pognojilo itd., zopet zagrne. Tako delo je brezuspešno; trs ne more in ne bo nikoli rasel ter je ves trud in ž njim tudi vsi drugi izdatki zamanj.

Pri grobanju je glavno, da se trs skoraj popolnoma odkoplje, pognoji in zemlja precej daleč naokoli zrahlja. Posebno se pa mora paziti, da se ves trs tako položi, da glavni koren, in sicer del ameriškega trsa ne trpi škode in se vsled tega ne posuši, ampak se nanovo ukorenini in na ta način zamore tudi naprej preživljati na njem cepljeno evropejsko trto. Ako se je tak trs dobro ukoreninil, se ni bati, da bi bil trs vezan samo na korenine, ki so tudi izrasle iz pogrobanega cepljenega dela in bi se zaradi trtne uši že čez nekaj let posušil.

V primeru, da bi se grobanje že cepljenih trt povsod obneslo in ako bi tako trsje trajalo še kakih 20 do 30 let, bi bilo to vprašanje za naše vinogradništvo velike važnosti. Ne samo, da je to delo enostavno in ga vsak delavec lahko opravi, ampak še večje važnosti je, da tako pogrobane trte, ako je bil les dovolj močan že prvo leto, rodijo, pri čemur se mora pri podsajenju, ako je isto uspelec, najmanj tri leta na zarod čakati. Istotako se z grobanjem vinograd mnogo cenejše izpopolni ali pa tudi čisto pomladi, kakor pa, če se iznova rigola, katero delo danes s cepi vred stane do 150.000 kron za oral ali pa še več.

Po mojem mnenju ni dobro, da se to za naše vinogradništvo velevažno vprašanje teoretično enostavno po bija preje nego se to zamore s praktičnega stališča pokazati, oziroma dokazati.

Podoba 18.

Hi koncu moram še omeniti, da veliko ljudi, in sicer največ manjših vinogradnikov zamenjava grobanje s polaganjem takozvanih vlačenic. Dolžnost vsakega posameznega strokovnjaka je, da se ravno taki ljudje o tem pouče in da jim grobanje morebiti tudi praktično pokaže.

Ravno pred nekaj dnevi sem imel o tej zadevi priliko z enim tukajšnjim inteligentnim vinogradnikom govoriti, ki o grobanju dosedaj ni imel niti najmanjšega pojma, ter mi je vedno pripovedoval o polaganju vlačenic, s katerimi je bil jako nezadovoljen, ker so se mu po 4 ali 5 letih posušile. In takih primerov je morebiti na stotine.

Razlika med tema dvema primeroma je namreč ta, da z grobanjem izpopolnimo prazen prostor za dolgo vrsto let, nasprotno je pa s polaganjem vlačenic to le za kratek čas mogoče in se mora potem zopet obnoviti.

Dve nujni nalogi naše živinoreje.

Ciril Prijatelj.

(III. nadaljevanje in konec.)*

Ako hočemo dospeti do enotnega dela pri povzdigi živinoreje, je neobhodno potrebno, da se za pravilno in razumno bikorejo prično zanimati v prvi vrsti kmetijske podružnice, v drugi vrsti, posebno še tam, kjer ni prvih, pa občinski odbori. Te dve gospodarski korporaciji bi morale prevzeti v svojem okolišču popolno odgovornost za priskrbo in vzdrževanje dobrih plemenskih bikov. Do danes so kmetijske podružnice še jako malo dela pokazale na tem polju, še veliko manj občinski odbori, akoravno je zadnjih po zakonu dolžnost.

Da ne pridejo te korporacije do plodovitega dela na gospodarskem polju, so v mnogih primerih krive brezplodne in preživahne politično strankarske debate v odborih, katerih posledica se kaže le v medsebojni sovražnosti. Pomislite, kmetovalci, koliko napredka bi že lahko dosegli po vojni pri naši živinoreji, ako bi bili pri raznih odborovih sejah, namesto političnih preprirov na dnevnem redu pametni nasveti v svrhu izboljšanja bikoreje!

Da se pri kmetijskih podružnicah prične na tem polju življenje, se je Kmetijska družba odločila pri teh ustanovljati „živinorejske odseke“. Vsaka kmetijska podružnica, ki uvidi potrebo izboljšanja bikoreje v svojem okolišču, naj ustanovi živinorejski odsek. V tega naj imenuje odbor podružnice tri svoje ude. Ozirati se je pri imenovanju tega odseka le na najdelovnejše in najrazumnejše živinorejce v podružničnem okolišču. Po možnosti naj

pride v živinorejski odsek po en odbornik kmetijske podružnice, po en odbornik občine in tretji naj bo po želji ostalih podružničnih udov izbran. Načelnika odseku naj določi odbor kmetijske podružnice.

Vsak živinorejski odsek kmetijske podružnice naj deluje po možnosti samostojno tri leta in je o vsakem svojem važnejšem koraku dolžan poročati odboru podružnice.

Kot najvažnejše naloge, katere naj bi se odsek lotil rešiti, bi bile sledeče:

1. Dobiti popoln pregled čez vse v podružničnem okolišču se nahajajoče bika. Določiti izmed teh one, ki odgovarjajo pasmi in dobri plemenitosti in ki še nadalje ostanejo za plemenitev krav, zabeležiti one, katerim naj se prepove nadaljnjo plemenitev. Seznam teh zakotnih bikov naj živinorejski odsek pošlje tudi županu, katerega je po zakonu (za katerega pa večina županov sploh ne ve) iz leta 1890. z dne 11. avg. § 3. dolžnost, vpslati okr. glavarstvu s prošnjo, da poskrbi prepoved nadaljnje plemenitve tujih krav po teh bikih.

2. Skušati je, kakor hitro mogoče, nabaviti v nadomestitev odstranjenih slabih bikov, s previdnim lastnim (odsekovim) nakupom ali potom Kmetijske družbe za Slovenijo dobre plemenske bika. Ako kupuje odsek sam, naj pazi, da kupi žival v sporazumu z živinorejskim instrukturjem, ki naj bika vedno pred nakupom ogleda.

3. Jako važna naloga odseka je, določiti najboljše bikorejce, katerim naj se odda žival v oskrbo. Plemenski bik naj se vedno odda bikorejcu proti pogodbi. Odsekovska dolžnost pa je potem, da bika letno vsaj dvakrat pregleda. V primeru slabe reje, se naj plemenjak bikorejcu odvzame (glasom pogodbe) in dodeli drugemu posestniku v oskrbo.

4. Odsekovski zastopnik tako podružničnega kakor tudi občinskega odbora morata pri svojih odborih izposlovati denarno podporo v skupnem iznosu vsaj ene tretjine nakupne cene plemenskega bika.

5. Odsek ima določiti bikorejcu skočnino, katera danes 50 K ni previsoka.

6. Skrbeti za vzrejo mladih bičkov.

Omenjene točke naj skuša vsak živinorejski odsek po svoji najboljši vesti izvršiti. Ako jih povoljno rešijo v času treh let, so si možje lahko v svesti, da so storili za povzdigo živinoreje vse in da je ostalo delo le nadaljevanje pričetega.

Kjer ni kmetijskih podružnic, ali da iste obsegajo več občin, pa naj namesto njih ustanovi občinski odbor svoj živinorejski odsek. Število mož v odseku naj ostane tudi v tem primeru isto, kajti pokazala je izkušnja, da čim manj ljudi se shaja k zborovanjih, tem enotnejša so mnenja in uspešnejše je njihovo delo.

Hitra in popolna odstranitev zakotnih ali nelicenciranih bikov bi danes še naši živinoreji škodovala, ker bi popolna njihova nadomestitev bila težka. Postal bi nenadno pomanjkanje plemenskih bikov, kar bi povzročalo jalovost krav in s tem občutno izgubo na kmetijsko-gospodarskem polju.

Vsled tega se živinorejskim odsekom toplo pripoča, da se mora odstranitev zakotnih bikov izvršiti previdno in polagoma. Za vsakega odstranjenega zakotnega bika je takoj priskrbeti dobrega plemenskega bika. Najbolje pa je dobiti najprej dobrega plemenjaka in potem šele zakotnega bika odstraniti, oziroma ga proglašiti za nesposobnega.

* Glej 8. in 9. številko „Kmetovalca“.

Pa ne le bikorejo, tudi prasičerejo in ovčerejo bi se lahko na sličan način po živinorejskih odsekih izboljšavalo. Posebno pažnjo je v splošnem polagati na priskrbo plemenskih merjascev, kajti v zadnjih osmih letih se ravno v tem oziru ni storilo veliko, ker se pač ni moglo.

Kmetijska družba za Slovenijo bo izdala skupno z navodilom, ki ga je izdal višji živinorejski nadzornik pri Oddelku za kmetijstvo v Ljubljani, gosp. inž. Zidanšek, pod naslovom: „Zapovedi pravilne bikoreje“ vse tri dele tega spisa kot „Gospodarsko navodilo“ in ga bo razposlala na vse kmetijske podružnice. Slednje pa se že sedaj pozivlja, da snujejo v svojih okoliših živinorejske odseke in sporoče **po dopisu na Kmetijsko družbo njega ustanovitev**. Po možnosti se bode ustanovitve udeležila tudi Kmetijska družba po svojem zastopniku.

Vsaka kmetijska podružnica ali občinski odbor naj ustanovi svoj živinorejski odsek, deluje v zgoraj opisanem smislu in napove boj zakotnim bikom ter jih nadomesti z dobrimi plemenskimi čistopasemskimi biki. Le tako homo **dosegli povzdigo, izboljšanje in dobičkanost naše bikoreje!**

Nekaj o ceni bukovih pragov za železnice in ceni drv za kurivo.

Inž. Putick.

Ob državni cesti, 15 km od železniške postaje v Sloveniji, imamo za sečnjo dozoreli bukovi gozd. Površina tega gozda znaša približno 100 ha. Drevje ima v prsni višini 32 do 58 cm debeline in 26 m povprečne višine. Večinoma je ta bukovina v prsni višini 40 do 50 cm debela; na 10 do 13 m višine je to drevje brez vsake veje. Les je popolnoma zdrav. Na vsakem hektarju stoji gotovo 260 m³ porabnega lesa in zraven tega še drugih 260 m³ bukovine za drvarijo in oglarijo. Oblastveno dovoljenje za izkoriščanje tega gozda se glasi za dobo 10 let.

Z ozirom na racionalno eksploatacijo te bukovine se vprašamo: Na kateri način je teh 5200 m³ lesa vsako leto izkoristiti?

Količina 2600 m³ porabnega bukovnega lesa izključuje investicijo za napravo parne žage v bližini tega gozda. Vodne moči pa sploh ni na razpolago. Vsled tega manjkajo tudi običajne vodne žage v vsem okolišju posestva. Izvoz težkih bukovih hlodov iz gozda do kolodvora tekom sečnje v svrhu prodaje porabnega lesa za industrijske namene pa ne kaže večjega dobička kakor morebitna izdelava železniških pragov in naprava drv za kurivo.

Kar se tiče produkcije bukovih pragov je upoštevati, da se potrebuje za 1000 komadov normalnotirnih pragov 166·67 m³ tehnično porabnega lesa v obliki 35 do 60 cm debelih in 2·5, oziroma 2·7 m dolgih hlodov. Za napravo 6 komadov takih pragov se potrebuje povprečno 1 m³ okroglega lesa.

Ako znaša n. pr. prodajna cena bukovih hlodov na panju za 1 m³ K 96, velja torej:

1. Lesna vrednost za 1 komad bukovih pragov . . .	16 K
2. sečnja dreves, rezanje hlodov, naprava in sprav-	
ljanje pragov do ceste velja za 1 komad buk. pragov	21 „
3. izvoz pragov na kolodvor stane za 1 komad . . .	25 „
4. režijski stroški in dobiček podjetnika za 1 komad . .	23 „

Prodajna vrednost pragov na kolodvoru za 1 komad . . . 85 K

V resnici znaša sedaj tržna cena za 1000 komadov bukovih pragov na železniških postajah v Sloveniji približno 85.000 K. Od tega zneska je 62.000 K odračunati za napravo pragov, torej ostane 23.000 K za režijske stroške in trgovski dobiček podjetnika gozdne industrije samo v tem primeru, ako je zgoraj označena prodajna cena potem kupne pogodbe pred izdelavo pragov zagotovljena. Vsaka druga prodajna cena pragom slučajno mogoče zviša, ali pa zmanjša le trgovski dobiček gozdnega industrijalca kot podjetnika produkcije pragov za železnice.

Na podlagi sledeče kalkulacije pa določimo še običajno prodajno vrednost za 1 prostorni meter prvovrstnih bukovih cepanic, postavljenih na železniško postajo.

Gotovo je, da zadostuje 166·67 m³ bukovih hlodov zgoraj označene vrste za napravo 250 prostor. metr. cepanic prve vrste.

1. Vrednost take bukovine na panju znaša za 1 m ³	
hlodov K 96, oziroma za 1 prostorni meter cepanic	64 K
2. sečnja dreves in naprava cepanic za 1 pr. m.	24 „
3. vožnja drv do kolodvora za 1 pr. m.	130 „
4. režijski stroški in dobiček podjetnika za 1 pr. m. . .	92 „

Prodajna vrednost bukovih cepanic I. vrste za 1 pr. m. 310 K

Vsed tega znaša prodajna vrednost za 250 pr. m. bukovih cepanic I. vrste na železniški postaji 77.500 K. Od tega zneska je upoštevati 54.500 K za napravo in vožnjo teh drv, torej ostane 23.000 K kakor zgoraj za režijske stroške in trgovski dobiček podjetnika gozdne eksploatacije.

Posesnik gozda dobiča v obeh primerih produkcije samoobsebi umevno isto ceno K 16.000 za 166·67 m³ bukovih hlodov na panju.

Razlika pa je le pri zaslužku delavcev in voznikov. Pri izdelavi pragov zaslužijo tesači K 21.000 in vozniki K 25.000; pri napravi drv za kurivo pa zaslužijo sekači le 6000 K in vozniki 32.500 K.

Obratna glavnicca je vsled tega pri drvariji za 7500 K manjša kakor pri izdelavi pragov. Ta razlika velja za vsakih 166·67 m³ bukovih hlodov; torej znaša skupaj za 2600 m³ porabnega lesa vsakoletne sečnje K 117.000, ki jih mora podjetnik gozdne eksploatacije pri izdelavi pragov več založiti kakor pri običajni in manj riskatni drvariji.

Za tozadevno skupno eksploatacijo 5200 m³ bukovine se potrebuje vsako leto okroglo 1.500.000 K kot obratno glavnicco. Ako takega zneska posestnik gozda nima na razpolago, je prisiljen do prodaje lesa na panju. Eksploatacijo gozda pa lahko prevzame na svoj račun industrijalec ali veletrgovec z lesom, ki ima zadostna sredstva za vse leto na razpolaganje.

Prodajna vrednost bukovih cepanic I. vrste znaša torej za 1. pr. m. 310 K na železniški postaji. Ta vrednost se strinja popolnoma s tržno ceno ob nabavi večje količine prvovrstnih bukovih cepanic. Druge vrste cepanice veljajo sedaj v veletrgovini na železniških postajah za 1 pr. m. 250 K, drobnejša okrogla bukova polena 220 K.

Cene drvam slednjih vrst temeljijo večinoma na reducirani vrednosti bukovine na panju. Glede naprave in vožnje slabjših drv, oziroma glede režijskih stroškov in dobička gozdne industrije se ne more računati na izdatno redukcijo tozadevnih zneskov. Vsled tega se pa morajo deloma okrogla polena in vse bukovne veje v gozdu uporabiti za oglarijo, ker bi bil izvoz takih drv sploh popolnoma izključen. Za primerno izrabo označenih slabjših vrst bukovine je pa merodajna tržna cena za oglje, ki se glede vožnje nasproti drvam veliko razlikuje.

OCENA KNJIG.

Pčelarjenje (Čebelarstvo), navodilo za čebelarje, spisal znani čebelar P. Wittmann, v hrvaškem narečju. Navzlic veliki koristi, ki jo donša umno čebelarstvo, se tej dobičkarnosni panogi kmetijstva dosedaj ni posvečala ona pažnja, ki jo zasluži. Pisatelj, ki se sam veliko bavi s čebelarstvom, je v tej knjigi podal vsa potrebna navodila za umno čebelarstvo. Vsled tega se iz te knjige lahko pouči ne samo začetnik, ampak tudi izkušen čebelar. Knjiga je razen uvoda razdeljena v štiri naslednje dele: čebelarstvo in panji, medišče, praktična navodila in hrvaški širokonizki panj. Knjigo krasi 11 podob. Prva izdaja te knjige je bila v kratkem času razprodana, vsled česar se je moral izdati drugi natis, ki je izšel v povečani obliki. Tudi v inozemstvu je knjiga dosegla priznanje od strani strokovnjakov. Izšla je v seriji kmetijskih knjig, ki jih izdaja: Ciril-Methodska knjigarna, Zagreb, Preradovičev trg 4, kjer se knjiga naročuje za ceno 12 dinarjev, s pošto 1-50 dinarjev več. Priporočamo to knjigo posebno našim čebelarjem, da vidijo, kako umno čebelarijo bratje Hrvati in da se ukoristijo z nauki, primernimi za lasten čebelarski obrat.

Strokovne knjižice, brošure in letake, ki jih je izdala Delegacija proizvajalcev čilskega solitra za Jugoslavijo ima Kmetijska družba v zalogi in jih brezplačno oddaja vsem kmetovalcem, ki se zanje priglasijo. Ti spisi so izdani I. v slovenskem jeziku: 1. „Kaj so umetna gnojila“, 2. „Čilski soliter in njegova uporaba“, 3. „Kako se rastline hranijo“, 4. „Navodila za vršenje poizkusnega gnojenja s čilskim solitrom“, 5. „Načrt za osnivanje kmetijskih preizkuševališč“, 6. „Gnoj je zlato“. II. V srbohrvaškem jeziku v latinici: 1. „Šta su to umjetna gnojiva“, 2. „Čilska šalitra i njena upotreba“, 3. „Kako se biljke hrane“, 4. „Uput za vršenje ogleda čilskom šalitrom“, 5. „Pribiraj gnoj“, 6. „Šečerna repa“, 7. „Kako da pojačamo proizvodnju stočne hrane“, in III. v cirilici: kakor II. št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 in „Projekat za osnivanje oglednih poljoprivrednih stanica“, „Mak za opijum — orfion“, „Podizanje i džubrenje vinograda“, „Uput za rad oglednih i poljoprivrednih stanica“, „Poljoprivredno gazdovanje u okolini gradova“, „Uput za gajenje povrća“. Te knjižice imajo v prvi vrsti namen poučiti kmetovalce o umnem gojenju kulturnih rastlin, gnojenju s hlevskim gnojem in, z umetnimi gnojili, da dosežejo čimvečje pridelke in si stem pomagajo v svojem gospodarstvu. Vse te spise ali pa posamezne dele dobi vsakdo, ki se zanje oglasi brezplačno pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg 3.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Podrobna navodila k vprašanjem glej I. številko.

Zadnji čas prihajajo od kmetovalcev pismena vprašanja na uredništvo, katerim pa ni priloženih znamk za odgovor. Ker ima družba itak ogromno stroškov s frankiranjem odgovorov drugih dopisov, izjavlja, da bo v prihodnje prejel le oni odgovor, ki bo vprašanju priložil znamke. Priložiti je za kmetijsko-strokovna vprašanja po 1 Din., za vsa druga vprašanja pa 3 Din. Uredništvo.

Vprašanje 93. Tu imajo nekateri kmetovalci navado, da požanje zeleno krompirjevko, jo posuše in krmlijo živini. Ali se priporoča zeleno krompirjevko požeti, ne da bi se škodovalo razvoju krompirja v zemlji? (A. P. v Zg. Š.)

Odgovor: Kar je pri rastočem drevju zeleno listje, to je pri krompirju zgornji zeleni del, imenovan krompirjevka ali tudi krompirišče. Poskusite sadno drevo popolnoma oskubiti listja, potem, ko je pričelo nastavljanje sad, pa se boste prepri-

čali, da bo v par dneh prenehalo rasti. Mlado sadje se bo prenehalo debeliti, bo kmalu ovnelo in padlo z drevesa. Ako se požanje krompirjevko, se isto opazuje na gomolju v zemlji, ki sestoji kemično iz ogljika, vodika in kisika. Ogljik vsrkava rastline. Krompirjevi gomolji vsebujejo veliko skroba, ki sestoji kemično iz ogljika, vodika in kisika. Ogljik vsrkava rastlina iz zraka v obliki ogljikovega dvokisa, potom majhnih rež, ki leže na spodnjih delih listov. Kisik dobiva rastlina deloma iz zraka, deloma pa ga obdrži od vsrkanega in razkrojene ga ogljikovega dvokisa. Vodik pa si priskrbi iz vode, ki jo koreninice vsrkavajo. Iz teh prvih (ogljika, vodika in kisika) pa ustvarja rastlina s pomočjo zelenila ali klorofila in solčnih žarkov najprej sladkor in potem skrob. Iz tega lahko posnamete, da v primeru, če požanjete zelene dele krompirjevke, uničite le tvorbo skroba, ki je najvažnejša sestavina krompirja in naša najvažnejša hrana. Odsvetovati pa Vam moramo tudi pokladanje posebno še zelene krompirjevke, iz vzroka, ker ta vsebuje strup solanin, ki jako škodljivo vpliva na živalska prebavila. Ta škodljivi vpliv se sicer ublaži, ako se krompirjevka posuši, toda navzlic temu ni priporočati pokladanje tega krmila v preveliki meri. P-j.

Vprašanje 94. Lansko jesen sem proti snetivosti semenske pšenice in ječmena uporabljal modro galico in živo apno. To razkuženje se je prav izvrstno obneslo pri pšenici, dočim je ostal ječmen na njivi še jako snetiv. Isto se je primerilo tudi mojemu sosedu. Kako se ječmen še bolje razkuži kakor z modro galico in apnom? (M. B. v B.)

Odgovor: Snetivost ječmena povzročate dve glivici; prva Ustilago Hordei B. napravlja golo in druga Ustilago Jensenii R. pa pokrito snetivost na ječmenu. Prva glivica napada ječmen še preden klasi ali stebli. Pri napadu se izpremeni ves klas v črno snetivo snov, ki jo veter raznese; na bilki ostane le klasno vretence. Druga glivica napada ječmen pozneje in ostane klasje celo, tako da se napadeno klasje ob žetvi pripelje z zdravim domov. Obe, posebno pa zadnja vrsta snetivosti, ste jako razširjeni po naših krajih. Na Gorenjskem je letos nastopila pokrita snetivost tako močno, da so njive, sejane z ječmenom, izgledale domalega črne. V takih primerih pač ni druge pomoči, kakor da se kmetovalec preskrbi z zdravim semenskim žitom. Razkuževanje ječmena z modro galico in apnom ne pokaže prav dobrih uspehov, posebno še tam, kjer je snetivost že močno ukoreninjena. Direktno pokončevanje te bolezni je najizdatnejše in najzanesljivejšo na ta način, ako se seme namaka in melča 4—6 ur v čisti vodi, nato pa 5 minut pusti v 52° do 54½° C gorki vodi ležati. To razkuževanje je zelo gotovo, a tudi nevarno, kajti, če se segreva in ne pazi na toploto, da ista preide preko 54½° C, trpi pri tem kalivost ječmena; nasprotno pa ne uniči sneti gorkota pod 52° C. Z dobro voljo in previdnostjo pa se s prav lepim uspehom lahko razkuži na opisani način močno snetiv ječmen. P-j.

Vprašanje 95. Ko sem bil pri vojaki na Ogrskem, sem krmlil konje s svežo deteljo, pomešano s slamo in oboje zrezano v rezanico. Ali priporočate krmiti konjem rezanico iz zelene detelje in slame ali je bolje pokladati svežo deteljo samo? (A. B. v R.)

Odgovor: Vsekako Vam moramo toplo priporočati mešanje zelene detelje (lucerne ali domače detelje) s slamo in to na slamoreznici zrezano pokladati konjem. Slamo tudi lahko nadomestite s senom. Samo zeleno deteljo pokladati konjem je nepriporočljivo, ker se živali po takem krmljenju pri delu preveč potijo in postanejo prehitro utrudljive. Lahka driska, ki je vedno v zvezi s takim krmljenjem, istotako slabi živali. S primesjo slame ali sena sveži detelji odstranite oba navedena nedostatka. Pa tudi s tehničnega stališča je pokladanje mešanice rezane slame in sveže detelje priporočati, ker je tako pičo treba konjem manj žvečiti; pa tudi slinjenje je pri kratki krmi obilnejše in s tem boljše prebavljanje. P-j.

Vprašanje 96. Letos spomladi sem naglavno pognojil pšenici z apnovim dušikom. Ker pa nisem imel posebnega uspeha, vprašam, kaj je temu vzrok in ako priporočate apnovi dušik kot naglavno gnojilo ozimnemu žitu? (M. K. v I.)

Odgovor: Uspeh naglavnega gnojenja z apnovim dušikom je vedno jako dvomljiv. Posebno letošnja mokra in mrzla spomlad ni nudila v tem oziru ugodnih razmer. Preobila mokrota, posebno pa dolgotrajno hladno vreme je oviralo razmnoževanje onih zemeljskih glivic ali bakterijev, ki pretvarjajo neraztopljivi dušik tega umetnega gnojila v raztopljivi in za rastline sprejemljivi salpetrov dušik. Ker je manjkala spomladi gorkota, da bi se povoljno vršil ta važni biološko-kemični proces, je tudi uspeh naglavnega gnojenja z apnovim dušikom izostal. Ravnotako tudi ni uspeha, ako po raztrosenju apnovega dušika ni dlje časa dežja; v takih primerih gnojenje rastlinam večkrat naravnost škoduje. Apnovi dušik vsebuje namreč velike množine kalcijevega cijanamida, ki se pretvarja na zraku rastlinstvu v jako škodljivo kemično spojino kalcijevega dicijandiamida. Ta vpliva jako razjedljivo na rastline. Isti kemični proces se dogaja, ako pustimo apnovi dušik v vrečah dlje časa na zraku ležati. Plasti apnovega dušika, ki pridejo v dotiko z zrakom skozi juto, se kemično pretvorijo, kakor gori omenjeno. Iz tega vzroka priporočamo vsakemu kmetovalcu, da vreče apnovega dušika podsuje n. pr. s Tomasovo žlindro; s tem se prepreči pretvarjanje kemičnih spojin v tem umetnem gnojilu. Kot naglavno gnojilo pa Vam priporočamo apnovi dušik le takrat raztrositi po ozimnem žitu, ako se gotovo ve, da pade na njega vsaj v par dnevih znaten dež in da ni premrzlo vreme. Tako naglavno gnojenje vpliva jako uničujoče na rastlinske škodljivce v žitu (pleveli). Svetujemo Vam pa, da gnojite težki zemlji ves apnovi dušik nekaj dni pred setvijo **že v jeseni**; lahki zemlji pa polovico apnovega dušika v jeseni in drugo polovico pa zgodaj spomladi, in sicer na osušene rastline in ga podvlečite z brano v zemljo, kar ima jako dober vpliv na razvoj rastlin tudi vsled tega, ker se s tem prerahlja in prezračuje zemlja.

P-j.

Vprašanje 97. Sejal sem letos veliko domače detelje, in sicer med oves. Želim pognojiti ves zasejani prostor z umetnimi gnojili. Katera umetna gnojila priporočate za dom. deteljo in koliko na 1 oral? (I. H. na 7.)

Odgovor: Metuljčnice, med katero rastlinsko vrsto spadajo tudi detelje, si priskrbujejo dušik iz zraka, akoravno so vkljub temu v mladosti jako hvaležne za dušičnato gnojenje. Skrbeti pa je v prvi vrsti, da je zemlja bogata na fosforni kislino in kaliju, brez katerih dveh hranilnih snovi ni uspeha pri razvoju teh rastlin. Za naše razmere Vam priporočamo, da gnojite v jeseni deteljišče s Tomasovo žlindro in kajnitom; obe gnojili se lahko tik pred raztrosenjem pomešata in skupno raztrosita. Na 1 oral ploskve zadostuje 200 kg Tomasove žindre in 150 kg kajnita. Zgodaj spomladi se priporoča, da jo z brano prevlečete. Potrosenje detelje z mavcem (gipsom) zelo dobro deluje na razvoj rastlin. Na 1 oral deteljišča se potrebuje 250 kg mavca.

P-j.

KMETIJSKE NOVICE

Gospodarska izložba i vinski sajam u Zagrebu jeseni o. g. Hrv. slav. gospodarsko društvo k. s. z. u Zagrebu priredjuje u jesen tekuće godine jednu izložbu konja, goveda, povrća, voća, groždja i vina i s time u savezu vinski sajam u prostorijama netom minuloga velesajma. Izložba i sajam počimlju 17. rujna (septembra) o. g. te traje izložba stope do uključno 19. rujna a ostala i vinski sajam do uključno 23. rujna. Na vinskom sajmu mogu sudjelovati proizvođači i trgovci vinom iz čitavoga

područja Hrvatske i Slavonije, na izložbi imadu prednost oni iz širje okolice Zagreba. Za stoku osjegurane su nagrade do K 10.000 za najboljega pastuha, odnosno isto toliko za najbolju kobilu — plemku, bika i kravu. Za povrće i voće podijeliti će grad Zagreb posebne nagrade. Osim novčanih nagrada podjelivati će se i takove u gospodarskome orudju i strojevima te počasne diplome in priznanice. Kako su zalihе vina kod nas još vrlo velike a izgledi za novu berbu svuda vrlo povoljni, to je interes za vinski sajam osobito živ. Prijavnice za izložbu kao i za vinski sajam mogu se dobiti u Hrv. slav. gospodarskom društvu k. s. z. u Zagrebu (Wilsonov trg br. 2.) ili pako u uredu društva na izložbenom prostoru (Martičeva ulica) a za vinski sajam osim toga još i u kr. zem. oenološkom zavodu u Zagrebu (Kačićeva ulica br. 9.) gdje se daju i sve poželjne informacije.

Na državni kmetijski šoli na Grmu (Novo mesto) se prične novo šolsko leto v pričetku novembra t. l. Šola ima dva oddelka. Celoletna šola je namenjena predvsem za učence iz vinorodnih krajev, zimska šola pa za učence iz nevino-rodnih krajev. Letna šola traje od 1. septembra tek. leta do 31. oktobra prihod. leta, z enomesečnimi počitnicami v avgustu. Zimska šola traje dve zimi po 5 mesecev. Učenci imajo na zavodu vso potrebno preskrbo, to je stanovanje, hrano in snažnje perila. Preskrbovalnina, ki se plačuje polletno naprej, znaša 200 Din. mesečno. V primeru rastoče druginje se pa lahko zviša. V plačilo se sprejemajo tudi živila po dnevnih cenah. Šolnino 10 Din. mesečno plačujejo samo učenci, ki niso iz Slovenije. Oddati je tudi nekaj mest proti plačilu polovične preskrbnine in nekaj prostih (brezplačnih) mest, to pa le revnejšim kmetiskim sinovom, ki se izkažejo z uradno potrjenim ubožnim spričevalom in ki se zavežejo, da ostanejo po končanem šolanju na domačem posestvu. Šola ima sploh v prvi vrsti namen, da vzgaja dobre kmetijske gospodarje in zato imajo kmetijski sinovi, bodoči gospodarji, pred vsemi drugimi priložiti prednost. Pogoj za sprejemanje je starost najmanj 16 let, neoporekljivost, telesno in duševno zdravje, in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Prošnje za sprejem je pisati lastnoročno na celo polo, kolekovati s kolekom 4 Din. in priložiti en kolek 10 Din. za rešitev. Prošnje je vložiti najpozneje do 20. septembra t. l. pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo, 4. zdravniško spričevalo, 5. spričevalo o nravnosti, 6. izjavo staršev ozir. varuha, s katero se ti zavežejo plačevati stroške šolanja, 7. obvezna izjava staršev ali varuha, ki prošijo za prosto ali polprosto mesto, da bo njih sin ali varovaneč ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa, da povrnejo zavodu prejete zneske podpor iz javnih sredstev. Absolventi kmetijskih šol uživajo ugodnost po čl. 8. zakona o ustrojstvu vojske, to je skrajšano vojaško službovanje po 14 mesecev (dijaški rok), pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu. Bližja pojasnila v vseh zadevah daje ravnateljstvo.

Slatina - Radenci. Ustanovitev vinarskega društva. Na ustanovnem občnem zboru vinorejskega društva za gornje-radgonski okraj dne 23. t. m., ki se je vršil v zdraviliški restavraciji Slatina-Radenci, se je priglasilo čez 60 članov in izvolilo sledeči odbor, in sicer gg: Jakob Zemljič, posestnik in župan, Radenci, predsednikom; Peter Pavec, administrator posestev Stiftdomonta v Gornji Radgoni, podpredsednikom; Fran Domjanko, ekonom, Kapela, tajnikom; Jože Blažević, vodja drž. nasada, Gornja Radgona, blagajnikom; Ivan Krefi, posestnik in poštar, Sv. Jurij ob Ščavnicah, Clotar Bovier, vinogradnik, Gornja Radgona, N. Šantel, posestnik, Črešnjevci, Josip Mlinarič, Očeslavci, odbornikom. Imena jamčijo, da bo društvo delovalo v dobrobit našega ne v najboljših razmerah rahajajočega se vinogradništva. Vam pa, vinogradniki, kli-

čemo, vsak mora biti član tega prepotrebnega društva, le, če smo organizirani, smo močni in le na ta način lahko na merodajnem mestu kaj dosežemo.

Zavarovanju delavcev zoper nezgode so podvržene tudi vse one osebe, ki imajo opravilo z vitlom (gepeljem). Zavarovanje se vrši za toliko dni v letu, kolikor se ta stroj uporablja. Opozarjajo se vsi kmetovalci-lastniki viteljev, da jih priglase Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Borza v Ljubljani. Sporočajo nam, da se v kratkem otvori v Ljubljani borza za blago in vrednote ter menda tudi za valuto. Pripravljala dela so v polnem teku. Z veseljem beležimo to vest, kajti borza bo za naše trgovstvo, industrijo in za narodno gospodarstvo sploh prevažnega pomena. Začasno tajništvo ljubljanske borze posluje v Ljubljani, v hiši Slovenske banke, Cankarjevo nabrežje, I. nadstropje (vhod za vodo). Uradne ure vsak dan od 16.—18. ure.

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelnštva, da pravočasno pošljejo vabila in spored občnih zborov Kmetijski družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa. Vabila je poslati najmanj 10 dni pred izidom „Kmetovalca“.

Za volitev podružničnih zastopnikov za družbeni občni zbor je merodajen § 31., točka 6., po kateri se šteje udov, ki je merodajno za volitev zastopnikov, ravna po številu onih podružničnih udov, ki so svojo udnino plačali do 31. marca tistega leta, ko je družbeni občni zbor sklican. Če se pa družbeni občni zbor skliče pred 31. marcem, tedaj je merodajno število udov, ki so plačali svojo udnino do dneva, ko se je ta občni zbor sklical. Volitev delegatov pri tistih podružnicah, pri katerih niso še vsi udje plačali udnine do podružničnega zbora, ki se vrši pred 31. marcem, je torej brez pomena.

Boštanj ob Savi, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob osmih zjutraj v občinski pisarni;

Dovje, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob treh popoldne v „Društvenem domu“;

Globoko pri Brežicah, v nedeljo, 10. septembra 1922. ob dveh popoldne v šolskem poslopju na Globokem;

Gomilsko, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob poldevetih popoldne v ljudski šoli;

Novo mesto, v ponedeljek, 11. septembra 1922. ob desetih popoldne v prostorih državne kmetijske šole na Grmu;

Podčetrtek, v nedeljo, 3. septembra 1922. po rani sv. maši v šoli;

Poljčane, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob treh popoldne v občinski pisarni;

Prevorje, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob osmih zjutraj v šoli na Prevorju;

Ptuj, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob devetih popoldne pri gospe Zupančič;

Rajhenburg, v nedeljo 3. septembra 1922. ob osmih zjutraj v telovadnici;

Rovte, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob treh popoldne v občinski pisarni;

Selo pri Bledu, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob štirih popoldne pri načelniku;

Sv. Andraž v Halozah, v nedeljo, 24. septembra 1922. po rani sv. maši v kaplaniji,

Predavanja se vrše pri sledečih podružnicah:

Brezje na Gorenjskem, v nedeljo, 20. avgusta 1922. ob treh popoldne (predava g. Ciril Prijatelj);

Dovje, v nedeljo, 3. septembra 1922. ob treh popoldne (predava g. Ciril Prijatelj);

Trbovlje, v nedeljo, 27. avgusta 1922. ob polosmih zjutraj (predava g. Ciril Prijatelj).

Vabilo na 25. redno letno skupščino Čebelarkega društva za Slovenijo, ki bo v nedeljo, 3. septembra t. l. ob desetih popoldne v Marijanišču v Ljubljani. Dnevni red: 1. Pozdrav in otvoritev skupščine. 2. Tajniško poročilo. 3. Blagajniško poročilo. 4. Volitev odbora. 5. Društveni dom. 6. Predlogi in nasveti. 7. Otvoritev jubilejne čebelarke razstave.

Vabilo na I. kongres jugoslov. čebelarjev, ki bo v Ljubljani, 4. in 5. septembra t. l. Dnevni red: 4. sept. Od 10. do 13. delegatska skupščina Saveza jugoslov. pčelarskih društava. (Pristop imajo samo delegati Saveza.) Ob 15. otvoritev kongresa. 1. Pozdrav in nagovor predsednika. 2. Organizacija delovanja Saveza jugoslov. pčelarskih društava. Poroča Miloš Ljubič, tajnik Hrvat.-slavon. pčelarskega društva v Osijeku. 3. Ob 17. Skupni ogled jubilejne čebelarke razstave. 5. septembra se zborovanje nadaljuje. Začetek ob 9. uri. 4. Ustroj čebele z ozirom na njeno nalogo. Govori entomolog vsučiliščni profesor dr. Avgust Langhoffer iz Zagreba. 5. Osnova čebelarkega zakona za kraljevino SHS. Referent dr. Dragan Šafar, pravnik in čebelar v Zagrebu. 6. Čebelarke revija za Jugoslavijo. Referent Jos. P. Jovanović, urednik „Srpskega Pčelara“ iz Beograda. 7. Predlogi glede kongresa t. 1923.

Kongresa jugoslov. čebelarjev se more udeležiti vsak član v Savezu včlanjenih čebelarke društav, torej tudi vsak drugi prijatelj čebelarstva. Ker je to prva prireditev te vrste v Jugoslaviji in ker se vrši v proslavo 25letnice naše čebelarke organizacije v Ljubljani, prosimo naše člane, da se je udeleže v čim obilnejšem številu. Zlasti opozarjamo vse tiste, ki bodo prišli na občni zbor, da počakajo tudi kongresa. Kdor namerava udeležiti se kongresa, naj na dopisnici prijavi svojo udeležbo vsaj do 15. avgusta t. l. na naslov: Savez jugoslov. pčelarskih društava v Ljubljani. Vsak priglaselec bo dobil nato legitimacijo, s katero se bo izkazal na svoji postaji za znižano vožnjo v Ljubljano in nazaj. (Nadejamo se, da bo dovolila južna železnica polovično, državna pa eno četrtinsko vozovnico.) Legitimacija bo služila tudi kot brezplačna vstopnica k vsem prireditvam in na čebelarke razstavo. Legitimacije, ki bodo veljavne od 1. do 15. septembra, dobe samo člani, ki se bodo pravočasno zglasili zanje. Legitimacije brez saveznega žiga so neveljavne. Člani, ki bivajo v bližini Ljubljane, in ljubljanski čebelarji naj pridejo po legitimacije od 15. do 20. avgusta k tajništvu v Marijanišču.

Vsak konjerejec in kovač mora imeti knjigo „Podkovstvo“, pouk kovačem in konjerejcem, ki jo je spisal živinoždravnik Lovro Tepina. V njej je dobiti vsa potrebna navodila kako ravnati s kopiti in kako morajo kovači umno podkovati konje in vole. Knjiga se dobi pri Kmetijski družbi in stane 45 K.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 15. štev. „Kmetovalca“ I. 1922.

Podpolkovniku Ravniharju v slovo!

Dne 24. julija t.l. je odšel iz Ljubljane na svoje posestvo na Češkem g. Etbin Ravnihar, prvi poveljnik državne žrebčarne za Slovenijo na Selu. Z njim je izgubila Ljubljana markantno osebnost, v konjerejskih in konjsko-sportnih krogih dobro znanega strokovnjaka in domovina je iznova pokazala, da nima mest za svoje najboljše sinove.

Ravniharja smo poznali pred svetovno vojno kot konjeniškega častnika, katerega je vojno ministrstvo kot „Slovenca in neplemenitaša“ pozvalo za učitelja na takozvani „Reitlehrerinstitut“. V dnevnikih in sportnih revijah smo čitali o uspehih, ki jih je dosegel pri raznih konjskih tekmah in s ponosom smo tedaj dejali: „To je naš človek, to je Slovenec!“

Tik po razsulu je poveljeval slovenskemu konjenškemu polku v Mariboru, ter bil konjski referent pri Dravski diviziji. Začetkom leta 1919. pa se je odzval pozivu pokrajinske vlade in prevzel kot častnik poveljstvo državne žrebčarne, na kateri so vladale precej desolatne razmere. Treba je bilo likvidirati žrebetišče v Račjem, rešiti za Slovenijo kar največ plemenskega materiala in drugih žrebčarskih potrebščin od stare Avstrije. Na žrebčarni ga je čakalo polno podrobnega, organizatoričnega dela, čigar obseg, pomen in uspeh more pojmovati le tisti, ki ima globlji vpogled v žrebčarstvo. Tega dela se je oprijel podpolkovnik Ravnihar s tako ljubeznijo in z njemu lastno energijo, da je resigniral na razna visoka mesta, ki so mu jih ponujali kot priznanemu strokovnjaku, celo na vojaški čin, tako da je od lani opravljal ta posel kot civilni uradnik.

Zavedajoč se, da bo nabava plemenjakov pri naših valutarnih razmerah vedno težja, da ponepotrebno pošiljamo letno visoke vsote v inozemstvo zlasti za mrzlokrvne žrebce, ki so se pogosto skotili v Sloveniji in bili le vzrejeni na tujih pašnikih, je ustanovil jeseni leta 1919. žrebetišče mrzlokrvnih žrebet na Črnučah pri Ljubljani. Ko se je počelo nabavljati tudi toplokrvna žrebeta in so postali prostori in pašniki pretesni, je žrebetišče razširil ter premestil na Brdo pri Kranju. Dosegel je pri tem lepe uspehe. Izmed tridesetih leta 1919. nabavljenih žrebičkov, jih je tekom letošnje plemenilne dobe plemenilo že 14.

V Ljubljani in Št. Jerneju na Dolenjskem je ustanovil dirkalne klube ter podpiral razna konjerejska in dirkalna društva po Sloveniji. Pri tem ga je vodilo moderno naziranje, da se mora plemenske živali presojati po njih zmožnostih in uspehih, upoštevajoč njihovo zunanost in eksterijer. Tako je vsestransko deloval za procvit in povzdigo naše konjereje.

Kot poveljnik žrebčarne je bil neumorno deloven, nesebičen, dosleden in nepristranski. Pred očmi je imel le dobrobit zavoda in državni interes. Ob raznih prilikah, oddaji konj i. t. d., ni poznal podpolkovnik Ravnihar ne Petra ne Pavla in pa tudi ne strankarske barve konj. In ta njegova vrlina marsikomu ni bila po volji. Po vetru mož ni znal svojega plašča obračati; to je bila njegova slaba stran.

Njegova zasluga pa je, in te mu tudi zavist ne more kratiti, da je obdržal v teh, denarno težkih časih žrebčarno, zavod, ki je za konjerejo v Sloveniji tako eminentne važnosti, tako dolgo na tej višini. Zato pa je temvečja vrzel, ki je nastala po njegovem odhodu. Izgubo gospoda Ravniharja bodo spoznali tudi tisti, ki so mu bivanje v domovini zagrenili in pospešili njegov odhod.

Rdečica in svinjska kuga.

Zdr. L. T.

Dvoje zahrbtnih in nevarnih sovražnikov ima prasičereja. Sta to zgoraj imenovani bolezni.

Potek obeh bolezni je različen. Medtem, ko poteka rdečica najčešče burno, naglo, se svinjska kuga večinoma razvija polagoma. Rdečico označujejo vidni znaki, za svinjsko kuga pa, posebno v početku, ni opaziti nikakih vnanje vidnih znakov. Da ima na svinjski kugi obolel prasič slabši tek do jedi in da je nekoliko bolj čmeren, kakor zdrav, to opažamo vobče pri vsaki bolezni.

Značilen pojav za rdečico so zalite, neenakomerne rdeče lise po vsem telesu, zlasti po onih delih, kjer je koža tanjša. Preden pa se pojavijo te značilne lise, postane prasič klavrn, izgubi tek do jedi, polega ter se zariva v steljo. Z lečilnim cepljenjem je mogoče prasiča rešiti pred poginom, toda seveda le tedaj, če se izvrši to pravočasno. Sam sebi prepuščen pa obolel prasič navadno pogine.

Svinjska kuga, od katere ločimo dve obliki, ne poteka tako značilno. Spočetka ni opaziti na obolelih prasičih ničesar drugega, nego pomanjkanje teka, otežkočeno dihanje, sempatja tudi zaprtje, pozneje pa, drisko.

Kesneje, ko se bolezen razširi, nekako razzori, se šele pojavijo značilni znaki. Na svinjski kugi obolel prasič oboli ali na pljučih ali pa na prebavilih, pogosto pa na obojem naenkrat.

Obolenje pljuč obstoja v vnetju pljuč, ki se pojavlja v otežkočenem dihanju in pokašljevanju. Če so obolela prebavila, tedaj nastopi spočetka trdovratno zaprtje, kateremu sledi kesneje težka driska. Blato postane vodeno, blede - rumenkasto ali zelenkasto ali silno neprijetno vonjajoče. To velja za buren potek bolezni. So pa primeri, v katerih ne kažejo s svinjsko kugo okuženi prasiči nikakih posebnih vnanjih znakov. Sempatja izgube za par dni tek, postanejo manj živahni, pa se zopet zboljšajo. To je takozvana trajna, počasi se razvijajoča, tajna svinjska kuga.

Neredko spremlja svinjsko kugo tudi mozoljčast izpuščaj na vnanji koži. Proti koncu bolezni postanejo konci uhljev in spodnji deli nog vijoličaste barve, ki je slična barvi napol zrele slive.

Obe bolezni sta prenosljivi živalski kugi, povzročeni po posebnih podolgovatih glivicah, takozvanih bacilih. Ti bacili so tako neznatni, — merijo v dolžino komaj eno tisočino milimetra — da jih s prostim očesom ni mogoče videti.

Vsako izmed teh bolezní pa povzročá poseben bacil. Poseben bacil okuži prasiča z rdečico, zopet drugi povzroči svinjsko kugo, in sicer poseben bacil vnetje pljuč, drugi bacil pa vnetje prebavil.

Izpremembe na raztelesenem prasiču so drugačne, če je prasič obolel na rdečici in drugačen zopet, če je poginil za svinjsko kugo.

Medtem, ko prasič, ki je poginil na rdečici, ne kaže razen rdečih lis na vnanji koži, majhnih pikčastih krvavitov na srcu in ledvicah, včasih tudi na vranici, ki je navadno nekoliko zatekla in sempatja zatekle sluznice (notranje kože) črevesja, nikakih drugih izprememb, so izpremembe, povzročene po svinjski kugi, povsem drugačne.

Če je bolezen potekala zelo hitro, tedaj je opaziti skoraj na vsem drobovju krvavitve in zatekline, tako na sluznici žrela, požiralnika, želodca, črevesja, žlez, ledvic, vranice in trebušne mreže ter siraste prevlake na sluznici črevesja ali pa odmrla mesta na njej.

Če se je osredotočilo obolenje samo na prebavila (črevesna oblika), tedaj zapazimo glavne izpremembe predvsem v obračilniku (slepem črevesu) in v danki (debelem črevesu). Že če te dele črevesa od zunaj otipavamo, moremo otipati v njih trde zatekline. Če črevo prerežemo, se nam pokažejo na sluznici kroščaste zatekline, pokrite s sirasto prevlakom, ki so po večini na sredini vrte. Žleze so zatekle, zakrvavljene, če je bolezen trajala dlje časa, se žleze izpremeje v trde, z ugnj-dami pokrite zatekline.

Bolezen, ki se je omejila samo na pljuča, povzroči sledeče izpremembe: pljuča so vneta, t. j. zatekla, temno-rdeča ali celo začrnela, na prerezu mazasta ali celo v sredini razpadla. Včasih je tudi prsna mreža prevlečena z mazasto, žoličasto-sluzasto prevlakom.

Proti obem kugam je uvedeno cepljenje, seveda je treba za cepljenje proti rdečici drugega cepiva kakor za cepljenje proti svinjski kugi. V čem cepljenje obstoja, o tem je bilo v „Kmetovalcu“ že obširno obravnavano. Jasno je, da prasič, ki je bil cepljen proti rdečici, še vedno lahko oboli na svinjski kugi, če ni bil cepljen tudi proti tej. Poleg tega pa je dognano še to, da pri prasičih, okuženih s svinjsko kugo, ki boleha na počasi se razvijajoči, tajni svinjski kugi, ki je po vnanjih znakih skoro ni mogoče ugotoviti, potem ko so bili cepljeni proti rdečici z oslavljenim kužilom in protistrupom (kulturami in serom) navadno takoj izbruhne burno potekajoča svinjska kuga.

Ta pojav se da razlagati na sledeči način: Vsako živo bitje ima kolikortoliko odporne sile proti kužnim boleznim. Če pa telo oslabi, bodisi po utrujenosti, po slabem krmljenju, prehlajenju, po obolenju na kakršnikoli si bodi bolezní, tedaj se odporna sila zmanjša in kužna bolezen izbruhne z vso silo. Cepljenje proti rdečici, izvršeno z oslavljenim kužilom in protistrupom, če naj bo učinkovito, mora povzročiti — sicer zelo lahko — obolenje, ki se pojavi sempatja v tem, da so prasiči prve dni po cepljenju manj živalni in manj ješčí; zato so pa tudi ta čas bolj sprejemljivi za druge kužne bolezni. Če so pa bili že pred tem tajno okuženi s svinjsko kugo, tedaj se v tem času telo ne more braniti in kuga izbruhne z vso silo.

Iz tega sledi, da mora biti lastnik prasičev zelo pazljiv, da mora prasiče, preden jih pusti cepiti, natančno opazovati, če ne kašljajo, če redno prebavljajo itd. Nikakor ne sme prikrivati kakih sumljivih znakov; že pri nakupu mora paziti in natančno poizvedeti, odkod da so

prasiči in skrbeti zlasti za to, da po krmi, po obuvalu (če je hodil poprej po okuženih hlevih ali dvoriščih!) ne zaneso bolezní med svoje prasiče.

Ker je bacil, ki povzročá svinjsko kugo, zelo odporen, naj se svinjake temeljito osnaži, prebeli in razkuži, ker je dognano, da se bacil svinjske kuge preko vsega leta lahko zadržuje in razmnožuje po špranjah in razpokah svinjaka.

V tistih okrajih pa, ki so po svinjski kugi ogroženi, bi kazalo prasiče, še preden se jih cepi proti rdečici, cepiti tudi proti svinjski kugi, da prasiči, boleha joči na tajni svinjski kugi popreje ozdravijo, preden se jih cepi proti rdečici. Le na ta način bi bilo mogoče obvarovati prasiče pred obema kugama.

O vrednosti hlevskega gnoja.

Inž. C. Jeglič.

Kaj lahko izve kmet, ki ne vodi svojih gospodarskih računov samo „v glavi“ in na vratih kašte s kredo pokrižanih, naj pokaže en primer. Izračunili bomo proizvodne (produkcijske) stroške hlevskega gnoja ter jih primerjali s ceno umetnih gnojil.

Ako krmimo kravo v hlevu, a jo poleti gonimo tudi na pašo, potem dobimo od nje okoli 100 centov gnoja na leto.

Proizvodno vrednost (= stroške proizvodnje gnoja) dobimo, ako odbijemo od celokupnih stroškov za vzdrževanje in nego krave vse dohodke.

D o h o d k i bi bili n. pr. sledeči:

I. krava nam daje 2500 l mleka, kar predstavlja, ako računimo 1 l po 9 K, vrednost	22.500 K
II. tele, vredno po odstavitvi	1.000 „
III. kravo smo rabili 7 let za mleko, potem jo prodamo mesarju za 5000 K. Torej odpade od te svote na leto	714 „

Potentakem znašajo vsi dohodki skupaj, ki jih dobimo od krave v enem letu . . . . .

V s t r o š k e moramo vzeti sledeče postavke:

I. vrednost pokrmljenega sena (pri tem preračunimo v seno tudi pašo in zeleno krmo), dnevno 8 kg à 6 K	17.520 K
II. krepke hrane (tropine, otrobi, zrnje itd) 2 kg na dan = povprečno 24 K na dan	8.760 „
III. stelje na dan 3 kg à 2 K	2.190 „
IV. stroški za hlev, obresti od kapitala, vložnega v zgradbe, za orodje, eventualne bolezni itd.	600 „
V. stroški za hlapca odnosno deklo, ki oskrbujeta n. pr. 12 goveje živine. Recimo, da odpade od stroška za to oskrbo na 1 kravo letno	2.400 „

Skupno torej znašajo vsi stroški na leto . . . . .

Razlika izmed stroškov in dohodkov znaša 7256 K in ta razlika nam predstavlja stroške za produkcijo sto meter:centov gnoja. Iz tega sledi, da nas v našem primeru stane 1 mc kravjega gnoja 72.56 K.

Na podoben način bi mogli izračunati tudi proizvodne stroške gnoja pri ostalem govedu, konjskega, svinjskega, ovčjega gnoja. Ali tu je včasih mnogo težje ustanoviti nekatere postavke, ki spadajo v dohodke oziroma izdatke. Pri konju n. pr., ki služi predvsem za delo, moramo kot glavni dohodek izraziti v novcu vrednost opravljenega dela, kar je često težko določiti tudi onemu, ki vodi o svojem gospodarstvu točno knjigovodstvo.

Izmed hranilnih snovi, ki so v gnoju, so najvažnejše za poljedelca: dušik, fosfor in kalij. Dober, navadno prirejen kravji gnoj vsebuje v 100 kg 0·43 kg dušika, 0·24 kg fosforove kisline (P_2O_5) in 0·48 kg kalija (K_2O).

Iste hranilne snovi lahko pridodajemo zemlji tudi v obliki umetnih gnojil. Poglejmo zaradi daljnega našega presojanja cene umetnih gnojil. Naša Kmetijska družba dobavlja apnov dušik z 19% dušika 100 kg à 840 K. 1 kg čistega dušika stane torej 44·22 K.

Za 100 kg 42%ne kalijeve soli računamo družba 520 K. 1 kg čistega K_2O velja torej 12·38 K.

100 kg superfosfata s 16% fosforne kisline stane 560 kron. Potemtakem 1 kg čiste P_2O_5 35 K.

Vzemimo zdaj ceno hranilnih rastlinskih snovi v umetnih gnojilih za podlogo računa ter na tem temelju izračunimo vrednost 1 mc kravjega gnoja! Rekli smo, da se nahaja v 100 kg kravjega gnoja 0·43 kg dušika. Torej je vredna ta količina dušika, preračunana po ceni apnovega dušika: $44·22 K \times 0·43 =$ približno 19 K.

Na isti način izračunimo vrednosti fosforja in kalija.

Zapišimo tako dobljene vrednosti v sledečo tabelo:

Kravski gnoj vsebuje v 100 kg:		Vrednost, preračunana po ceni umetnih gnojil:
dušika	0·43 kg	19 0 K
fosfor. kis.	0·24 kg	8·4 K
kalija	0·48 kg	5·94 K
		33·34 K

Vidimo torej, da vrednost 1 mc kravjega gnoja, ako vzamemo v poštev samo količine dušika, fosfora in kalija ter presojamo to vrednost na temelju cene umetnih gnojil, znaša 33·34 K.

Ako primerjamo to vrednost s poprej izračunanim zneskom 72·56 K, ki nam predstavlja proizvajalne stroške 1 mc kravjega gnoja, potem je očitvidno, da je umetni gnoj še enkrat cenejši od živalskega. Do sličnih zaključkov bi prišli tudi pri računanju produkcijskih stroškov volovskega, konjskega i. dr. gnoja.

(Nadaljevanje.)

ZAPISNIK

odborove seje Konjerejskega odseka I. Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, 12. julija t. l.

Navzoči: predsednik Zupančič; podpolkovnik Ravnihar; predst. podods. za konjerejo Černe; vladni svetnik Paulin; zastopnik Kmetijske družbe ing. Lah; odborniki: Bregar, Dimnik, Grad, Furlan, Jan, Moli, Zupanc, Turk, Žark in tajnik Tepina.

Predsednik Zupančič otvori ob 10. uri 45 min. sejo, pozdravi navzoče, se zahvali za številno udeležbo ter ugotavlja sklepčnost. Izrecno pozdravi poveljnika žrebčarne in zastopnika vlade. Na to poroča, da seje zato že dlje časa ni sklical, ker za to ni bilo povoda, kajti večina odsekovskega dela je prešla na konjerejski sosvet. Tudi z občnim zborom se je odlazalo, to pa zaradi tega, ker se hoče do občnega zbora določiti letošnja premovalja. Ker se pa ne ve, koliko denarnih sredstev bo dala država v ta namen na razpolago, se je moralo čakati na odobritev proračuna. Upati je, da bo proračun do konci meseca sprejet, tako da bo mogoče sklicati občni zbor začetkom avgusta in dotlej končno določiti letošnja premovalja. Posredovanju predsednikov obeh konjerejskih odsekov in ži-

vinorejskega nadzornika Zidanška, se je posrečilo dobiti 200 tisoč dinarjev naknadnega kredita, ki pa seveda tudi ne bo zadoščal. O priliki poroke Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. je bilo poslanih v Beograd nekaj žrebcev iz državne žrebčarne, ki so vozili pri poročnih svečanostih, vendar vsled tega plemenitev ni trpela. Predsednik poroča nadalje, da je bilo letos mnogo mrzlokrvnih plemenskih kobil prodanih, vendar je mnenja, da to naši konjereji ne bo občutno škodovalo, ker imamo dovolj sposobnega naraščaja. Sploh je opaziti, da hočejo konjereji povsod rediti le mrzlokrvno plemo, pač zato, ker je boljše za kupčijo, v tem je tudi iskati vzroka, da reja toplokrvnih konj v splošnem peša.

Zapisnik zadnje seje se prečita in odobri.

Na vprašanje odbornika Jana, kako je s kobilarno, pojasnjuje predsednik pododseka za konjerejo pri Oddelku za kmetijstvo, da se je zaprosilo ministrstvo poljoprivrede, da naj se da za kobilarno del veleposestva v Račjem na razpolago. Kakor hitro bo dovoljen kredit za kobilarno in zagotovljen prostor, se bo žrebčarna delila, del žrebcev bo oddan v kobilarno, ostali pa ostanejo v žrebčarni. Na vprašanje, kakšno plemo se bo gojilo v kobilarni, odgovarja poročevalec, da ima utis, da stoje pri osrednji vladi v Beogradu na stališču, da naj se v naših pokrajinali goje poleg mrzlokrvnih konj edino Lipicanci.

Glede plemenilne postaje pri Sv. Križu poroča poveljnik državne žrebčarne, da bi bilo nje vzdrževanje združeno s prevelikimi stroški. Nadalje omenja, da bo odsek 2. pregledal vse mrzlokrvne kobile v brežiškem okraju. Če bo teh dovolj, se postavi tja tudi primerne žrebce. O pretekli (letošnji) plemenilni dobi omenja, da se kaže nazadovanje v številu zaskočenih kobil; edino Št. Jernej se je obdržal na dosedanji višini. Vzdrževanje državne žrebčarne je zelo otežkočeno, ker so v dvanajstih predvideni krediti mnogo prenizki, vrhutega se pa še odpoklicujejo podčastniki, ki so po svoji izvežbanosti edini zmožni vzdrževati red med moštvo in primerno negovanje žrebcev, bodisi v žrebčarni sami, bodisi na plemenilnih postajah.

Poročevalec izraža nadalje mnenje, naj se da državni žrebčarni potrebno zemljišče, na katerem bi sama pridelovala krmo. Za zgled navaja travnike, ki se nahajajo pri žrebetišču. Tam pridelava žrebčarna proti razmeroma nizki najemni letno 50.000—60.000 kg mrve.

Z ozirom na to poročilo se sklene naprositi Oddelek za kmetijstvo, da se da za pridobitev krme državno posestvo v Kostanjevici na razpolago državni žrebčarni.

Došli dopisi se prečitajo in vzamejo na znanje.

Pod pogojem, da bo pravočasno odobren proračun in na razpolago potreben znesek, se določijo sledeča premovalja:

2. septembra ob 9. uri dopoldne v Kranju;
8. septembra ob 9. uri dopoldne na Bledu;
5. septembra ob 9. uri dopoldne v Mengšu;
6. septembra ob 8. uri dopoldne v Št. Vidu nad Ljubljano;
7. septembra ob 9. uri dopoldne na Igu;
11. septembra ob 8. uri dopoldne v Mokronogu;
12. septembra ob 8. uri dopoldne v Št. Jerneju;
13. septembra ob 8. uri dopoldne v Novem mestu.

Predstojnik pododseka za konjerejo izraža nad, da bo odsek morda dobil še kak prispevek za premovalja iz fonda za živ. razstave.

Glede zastopnikov na premovaljih v območju Konjerejskega odseka 2., se sklene z ozirom na visoke stroške, ki so s tem združeni, jih poslati le na važnejša premovalja, predvsem na ona, kjer se bodo morebiti nakupovali žrebčki za plemenjake.

Občni zbor se določi na 2. avgusta ob dveh popoldne, isti dan pa se vrši ob polenajstih dopoldne odborova seja v posvetovalnici Kmetijske družbe za Slovenijo.

Ob dvanajstih 59 minut zaključil predsednik seja.

ZAPISNIK

odborove seja Konjerejskega odseka 1. Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, 2. avgusta 1922.

Navzoči: Zupančič, Černe, Turk, Bregar, Dimnik, Molj, Žark, Tepina.

Predsednik otvori seja, ugotovi sklepčnost ter pozdravi vse navzoče odbornike. Poroča, da so se po zadnji seji oddelili žrebci, ki so se oddali v zasebno oskrbo, obenem pa tudi izločili za nadaljnje plemenjenje nesposobni žrebci.

Zapisnik zadnje seje prečita in odobri.

Glede prispevka od skočnin odsek še ni na jasnem in bo vsekakor v prihodnje treba, da si odsek ta prispevek zagotovi.

Dopis podpolkovnika Ravniharja, v katerem se, odhajajoč na daljši dopust, takorekoč poslavlja od odseka, se vzame na znanje. Predlagana zahvala se zaenkrat odloži, ker je večina mnenja, da se podpolkovnik Ravnihar po svojem dopustu vendarle še povrne na svoje mesto.

Na dopis dolenskih konjerejcev, se sklene zaprositi ministrstvo poljoprivrede in voda, da se od konj, ki jih ima dobiti država od Nemčije na račun reparacij, pošlje en transport toplokrvnih kobil v Novo mesto, kjer naj bi se razprodale, ter bi se na ta način na Dolenjskem pomnožilo število toplokrvnih kobil. Obenem se pa naprosi tudi še za en transport konj, ki bi se istotako prodal na Dolenjskem.

Po pravilih ima izstopiti iz odbora troje odbornikov ter se izžrebajo odborniki: Kristan, Dimnik, Jan.

Na predlog odbornika Turka sklene odbor, da se obč. zboru predlaga zopetna izvolitev izžrebanih odbornikov.

Na to se uredi nekatere zadeve oskrbnikov državnih žrebcev. Glede denarja za premovanje izjavlja referent za konjerejo pri Oddelku za kmetijstvo Černe, da je sedaj, ko je proračun že sprejet, odseku potrebna svota že zagotovljena. Obenem poroča, da se je Oddelku za kmetijstvo od vojaške oblasti zagotovilo, da ostane vojaštvo in podčastniki še nadalje v žrebčarni.

Ob 12. uri zaključil predsednik seja.

ZAPISNIK

občnega zbora Konjerejskega odseka 1. Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, 2. avgusta 1922.

Ob 20. uri 30 min. otvori predsednik Zupančič občni zbor, pozdravivši navzoče člane, zastopnika žrebčarne in vlade ter zastopnika vojaštva g. maj. Colariča in ugotovi sklepčnost. Takoj na to se priklasi k besedi g. major Colarič, ki v izbranih besedah v imenu odseka čestita predsedniku Zupančiču na odlikovanju z redom Sv. Save. Tej čestitki se pridružijo vsi navzoči, izražajoč odlikovancu oduševljenje na visokem odlikovanju.

Predsednik Zupančič se ginjen zahvali za čestitke, naglašujoč, da nikdar ni delal za odlikovanja, temveč le

iz veselja do konjereje. Čuti se počaščenega in je ponosen na odlikovanje od kralja naše krvi, toda še bolj vesel bi bil, če bi državna uprava dala tudi za našo konjerejo, zlasti za prepotrebno žrebčarno zadostno sredstev na razpolago, obenem pa obljubila, da bo tudi odslej po vseh močeh deloval za prosopeh in povzdigo domače konjereje. Na to poda poročilo o odsekovem delovanju v preteklem poslovnem letu. Predvsem omenja potek premovanj, katerih je priredil odsek 13. Za poskus je priredil odsek premovanja tudi v krajih, kjer se doslej še niso vršila, z namenom, da spozna stanje konjereje na Kranjskem, vendar se pa ta poskus povsod ni dobro obnesel. Zato, predvsem pa zaradi tega, ker odsek ne bo imel izdatnih denarnih sredstev na razpolago, se bo moralo leto nekatera premovanja opustiti. Tekom letošnjega leta se je opazilo, da reja toplokrvnih konj peša. Vzrok temu neveselemu pojavu je iskati v tem, da izvoz toplokrvnih konj ni bil dovoljen, še bolj pa v tem, da se za mrzlokrvno žrebe že takoj po odstavljenju plača toliko ali pa še več kakor za triletnega toplokrvnega konja.

Glede nakupa žrebčkov za plemenjake, letos odsek še nima nikakega zagotovila.

Po tajniškem in blagajniškem poročilu, ki ga poda odsekov tajnik živinozdr. Tepina, iz katerega je posneti, da je imel odsekov odbor 5 sej, da je prejel 90, odposlal pa 93 dopisov ter da more odsek za leto računati z razpoložljivim zneskom 11.314 dinarjev: 2 para in po pregledu računov po odbornipih-preglednikih Bregarju in Turku se je dal tajniku-blagajniku absolutorij.

Nato se izžrebani odborniki Dimnik, Jan in Kristan na prelog predsednika Žarka iznova izvolijo v odbor. Pri tej priliki opraviči predsednik Zupančič odsekov odbor, ki je odlašal s sklicanjem občnega zbora, ki bi se moral po pravilih vršiti že v aprilu. Odbor je hotel predložiti občnemu zboru natančno določen spored premovanj. O tem pa ni mogel odločiti popreje, preden ni bil sprejet državni proračun.

Glede žrebčarne, ki danes z zneskom, kateri ji je določen v proračunu, nikakor ne more izhajati, se sklene na predlog odbornika Turka ponovno naprositi ministrstvo poljoprivrede in voda, da se pri finančnem ministru zavzame za žrebčarno, tam razloži težavno nje stanje in nje velik pomen za konjerejo ter izposluje naknadne kredite, da se izplačajo dosedanji dolгови in da se zagotovi njen nadaljnji obstoj.

Z ozirom na obisk srbskih kmetovalcev 8. septembra na Bledu, se soglasno sklene prirediti ta dan konjsko razstavo in premovanje na Bledu za ves Radovljiški okraj, da bodo imeli gostje iz kraljevine priliko, si poleg goveje živine ogledati tudi gorenjsko konjsko pleme. Premovanje v Lescah na ta način odpade, oziroma se preloži na Bled.

Glede želje konjerejcev radovljiškega okraja, da bi dobil ta okraj svojega zastopnika v konjerejskem sovetu, pojasni referent Černe, da je število članov sosveta natančno določeno, da torej želji radovljiškega okraja — zaenkrat vsaj — ni mogoče ustreči.

Pri slučajnostih priporoča odbornik Grad, naj se žrebcev več ne odprodaja oziroma dokupuje, dokler se ima žrebčarna boriti s takimi težkočami.

Na predlog odbornika Žarka se sklene po premovanju v Kranju izločiti v žrebetišču na Brdu za pleme nesposobne žrebčke.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključil predsednik ob polštirih popoldne občni zbor.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto. Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 par, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 15 Ljubljana, 15. avgusta 1922. Letnik XXVIX

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Naročila za galico 1923.

Podružnice se pozivljejo, da čimpreje zberejo naročila za galico in pošljejo Kmetijski družbi nabrana predplačila.

Kmetijska družba sprejema na željo podružnic naročila za galico še nadalje

Semena:

Ajda, črna in siva, čiščena po Din 5.— za kg. Vreče se računajo posebej.

Sladkorna pesa, po Din 8.— za kilogram.

Semensko deteljo, nemško lucerno kakor tudi domačo, oddaja družba svojim udom. Oddaja samo najskrbneje čiščeno seme, ki je preiskano po državnem preizkuševališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg so opremljene z izvornimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljatve prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

V zalogi so naslednje vrste semenske detelje in trave:

črna ali domača detelja	27.—	Din za kg
lucerna ali nemška detelja	26.—	„ „
brezpredenični mačji rep	14.—	„ „
pasja trava	20.—	„ „
angleška ljulika, 844	9.—	„ „
angleška ljulika, 843	12.—	„ „
laška ljulika	11.—	„ „
prvovrstna travniška mešanica	12.—	„ „

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonkih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Apneni dušik z 19% dušika, z oljem prepariran, po 210 Din 100 kg, dobi se v vrečah po 75 kg.

Kajnit, 12—14%, po Din 70.— za 100 kg.

Kaljeva sol, 42%, je zopet v zalogi po Din 140.— za 100 kg.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosf. kisline po 190 Din 100 kilogramov z vrečami.

Kostna zdrobna moka z 5% dušika in 20% skupne fosforove kisline po 185 din sto kg.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po 150 dinarjev sto kilogramov.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforovi kisline po 140 din. sto kg.

Thomasova žlindra 18% po Din 200.— za 100 kg z vrečami vred.

Krmila:

Poklajno apno v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6.— kilogram, v manjših množinah po Din 7.— kilogram.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg Din 8.— za kg, na drobno Din 8.50 za kg.

Riževi otrobi, vsebujoči 17% beljakovin in maščobe, tedaj enakovredne pšeničnim otrobom po 1.90 Din za 1 kg z vrečami.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojdin).

Bakrena pasta (Bosna pasta) 3·50 Din za kg v čebrih po 100 kilogramov. Čebri se ne računijo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in laliko vporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Glej inserat).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vlnu vsak zopern okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 30 Din kilogram, poština in ovoj posebej.

Gumijevе cevi po Din 15— za meter.

Gumijevе plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 7·50 komad.

Natrijev tiosulfat (gl. salojdin).

Petroliēnol, sredstvo zoper krvavo uš, po 12·50 Din 1 kg v posodi kupca.

Ralija, majunga expressima, po Din 10 za kilogram.

Salojdin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po 7 Din za 1 kg.

Škropilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena za komad 400 Din. Poština 25 dinarjev.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnici po 5 kg 35 Din brez poštine.

Urania zelenilo je došlo in se oddaja v tablah po Din 9— za komad.

Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40—, brez poštine.

Žveplalniki, ročni po 70— Din za komad.

Žveplovi trakovi na juti za žveplanje sodov, najboljši, brez arzena po 7 Din kilogram, na azbestu po 11 Din kilogram.

Želatina za čiščenje vina po 45 Din kilogram.

Žveplo, dvojno rafinirano, superventilirano, 85—95 Chancel, 90/100% finosti, v vrečah po 50 kg po Din 4—, manjše množine po Din 4·50 za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Antilavit v varstvo setev pšenice, turšice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po osminko kilograma za 10 Din, 50 gramov za 6·25 dinarjev.

Bergamaški brusni kamni so ravnokar došli. V zalogi so sledeče vrste: 25/26 cm po Din 12—; 21/22 cm po Din 6— za komad.

Rogaški brusni kamni po Din 2— za komad.

Stroji: V zalogi so sledeči stroji:

Trilerji (čistilniki) I. a po Din 1500— za komad; I. b po Din 1250—.

Plužni trupl AW 5 po Din 225—.

Brane, V a po Din 455— za komad.

Vinogradniški plugi od Din 205— do 370 za komad.

Ročni okopovalniki po Din 280—.

Travniske brane, 47 kg A 2 po Din 500— komad! A 3 57 kg po Din 600—; B 3 55 kg po Din 600— komad.

Univerzalni plugi D 8 MN po Din 700— za komad.

Univerzalni plugi D 7 MN po Din 650— za komad.

Dvotemežni plugi Z 6 I po Din 800— za komad.

Obračalni plugi UW 5 po Din 650 za komad.

Obračalni plugi UW 7 po Din 700— za komad.

Obračalni plugi UW 9 po Din 800 za komad.

Podzemni plugi po Din 400— za komad.

Izoravači za krompir po Din 300— za komad.

Lemeži za plug D 8 MN po Din 25— za komad.

Lemeži za plug D 7 MN po Din 25— za komad.

Lemeži za plug UW 7 po Din 50— za par.

Plazi (Sohten) za pluge po Din 10— za komad.

Posnemalniki Jubilea za 50 l po Din 625— komad; 75 l po Din 700—; 100 l po Din 1250—; 125 l po Din 1300—; 150 l po Din 1500—.

Stroji za izdelovanje surovega masla C Gr 2 po Din 400—; C Gr 3 po Din 500—.

Pozor gospodari na žvotinjske boleti!

Svakoga prolječa pojavljuje se **svinjska rudečica**, **vranični prisad** i mnoge druge zarazne boleti medju domačim žvotinjama. Gospodari treba da budu na oprezu i da provedu cijepjenje još prije nego izgube koji komad, jer su svinje i goveda skupa a trošak za cijepjenje je razmjerno malen. U našoj državi priredjuje sada cjeviva Jugoslavenski serum zavod u Zagrebu. Ako gospodari trebaju upute, nek se obrate na taj zavod.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je napred plačati 25 para v denarju ali znakmah najmanj na skupaj Din. 5— sicer se naznanila ne objavijo. Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Služkinjo

17 do 18 let staro, z dežele, pošteno in zdravo, sprejme družina v Ljubljani. Ponudbe s sliko na upravništvo „Kmetovalca“.

Čisti čebelni vosek

kupi A. Sušnik, trgovina z železino, Ljubljana.

Želim premeniti službo

kot vinogradniški ekonom (nadviničar). Sem absolvent sadlarske-vinarske šole, imam večletno prakso posebno v vinoreji in sadleriji ter sem zmožen tudi poljedelstva in vrtnarstva — oženjen in srednje starosti. Jezik slovenski in nemški. Cenjene dopise pod „Ekonom“ na upravo lista.

Krasno posestvo

pol ure od Maribora ob glavni cesti v ravnini, nlive, travnik, gozd, vinograd, vrt, sadonosnik, vsega skupaj okrog 12 oralov, lep hram, blavi za konje, blago, svinje in dosti drugih prostorov itd. s celim inventarjem proda takoj Franc Podlipnik, Maribor, Tezno 37.

Prodam

lepega, 13 mesecev starega **bilka**, domače sivo-črne barve in **kobilu**, staro 3 in pol leta z 3 mesece starim **žrebetom**, široke simodolske pasme. Kobilu vozi sama ali s parom in je garantirano-dobra za težko vožnjo in zdrava. Jakob Truden, Kozaršče, p. Starigrd pri Ložu.

Proda se:

1 balančna tehtnica, 60 m železnih cevi do 3 cm premera, 12,75 m bakrenih cevi, 3 kamente kote po 0,80 m² prostornine, 3 nikelnaste koife po 0,35 m² prostornine, 1 rezervoar 1,50-m³ prostornine, 1 mali rezervoar za mlekarstvo, 2 kolesa slamozeznice, 12 dobro ohranjenih zračnic za avtomobile, 9 kosov 200 l bencinskih barel iz pocinčene počevine, 2 kopirne stiskalnice, 6 avtomobilskih verig „Fiat“, 2 črpalnice za vodnjak, 2 stiskalnice za sadje, 1 velik potovalni povček za klobučarja, 1 nov divan, 1700 kg 2 in 3 cm v premeru in 2 m dolge cevi, 1 kompresor (Steinbohrmaschine), 4 veliki vrateni (Flaschenzüge), 1 mala slamozeznica, 1 Mayerjev leksikon (19 knjig), 12 m bakrenih cevi v premeru do 18 mm, 400 dobro ohranjenih škarij, 100 dobro ohranjenih ključavnice, 20 novih lesenih posod za med v velikosti po 100 l, 9 pločevinastih posod za med v velikosti po 30 l, 10 sodov po 200 l za ole ali petrolej, 8 avtomobilnih svetilk, 1 avto-karoserija z žimnati sedišči za 1½ tone, 1 Fiat-Kurbelwerk; kolo za Puchov avto, 3 magnete (Bosch-Eisenmann), 2 vergaserja, 1 železna peč, 2 vinski črpalnici, 1 elektromotor 4 HP, 1 anlasmotor dinam 12 voltov, 1 HP za avtomobil, 1 stanca in škarije za pločevino, 7 avtomobilskih bencinskih rezervoarjev, 10 ključev za štiri in šestkotne vijake, 2 balan- ce od koles, 2 mala stroja za drobljenje žita in 12 komadov auto-vzmetov. — Jurij Jenko, Skofja- loka.

Radvinske kokoši

letošnje, se dobe pri Društvu za rejo perutnin, Rašdina pri Mariboru.

Sadne mline, žitne čistilnice

kakor tudi vse druge kmetijske stroje ima na skladu tovarna strojev K. & R. Ježek, Maribor.

Ženitna ponudba!

Kmetijski mladenič okoli 30 let star, prijetne znanosti, izobražen, iz dobre hiše, z milonskim premoženjem se želi priženiti na večje posestvo v lepem kraju, oziroma na gostilno ali kako drugo podjetje. Ponudbe na upravo lista pod št. 100.

Vosek in voščine

kupule po najvišji ceni M. Schmiedhofer, Črna pri Prevaljah.

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“! Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 30.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več. Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo ime- lo vedno zadovoljiv uspeh, kajti „Kmetovalec“ izhaja dvakrat mesečno v 30 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Semena

vseh vrst priporoča Seyer & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. — Zahtevajte cenovnik!

Ržene rožičke

(Mutterkorn), sušeno lekovito bilje i cveče i dr. kupuje i plača najvišu cenu trgovina s semenom Tima Vladislavljevič, Beograd.

ANDREJ OSET — Maribor

Aleksandrova cesta 57. — Telefon št. 88. trgovina sena, slame, krompirja, fižola, z drvmi žitom in drugimi deželnimi pridelki. Brzjavljivi: Andrej Oset, Maribor.

Inkarnat deteljo

priporoča tvrdka Sever & Co., Ljubljana.

Kmetijska družba

ZA SLOVENIJO

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek		Cena D
2.	Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	1.—
3.	Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	1.—
5.	M. Kostanjevec: O užitini od vina in mesa	3.—
8.	Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev	1.—
10.	B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	2.—
12.	Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	1.50
13.	O sestavljanju in setvi travnih mešanic. (Weinzierl-Turk)	2.50
14.	Ing. Anton Šivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	10.—
15.	Steuert-Jamnik: Sosedja Razumnika konjereja	2.50
	Živnozdr. ovro Tepina: Podkovstvo, pouk kovačem in konjerejem	12.—

Mlinske kamne,

sekane iz najboljših bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelajemo zopet in prodajamo po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Juril ob lužni železnici pri Celju.

Tudi letos kupuje R. LUCKMANN v Ljubljani na Martinovi (Ahačjevi) cesti 10 po najnižjih cenah raznovrstna želišča, suho cvečje (suhe rože), lipovo cvečje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva polasnica pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Edina tovarniška zaloga najboljših šivalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za šivalne stroje in kolesa, potrebščine za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedlarje.

Prodajam

benz. lokomobil 4—6 HP, 1 prevozno mlatilnico s čistilnico, 1 parni stroj 4—6 HP, stolec kotel, neprevozno, 1. 6 HP mlatilnico z motorjem. Vse v dobrem stanju. Proda se tudi par komadov novih ročnih mlatilnic in raznih drugih strojev. Martin Herge, Sv. Lenart, p. Vel. Nedelja.

Lepa kočija (Landauer)

dobro ohranjena za dva konja, ima na prodaj Anton Buković, Ljubljana, Turjaški trg št. 3.

Prodajam

3000 litrov vina, in sicer 2300 litrov rdečega in 700 litrov belega. Vino je dobro in vsebuje 11 do 12 odstotkov alkohola. Cena po dogovoru. Več pove uredništvo „Kmetovalca“. — Vinogradnik pri sv. Križu na Dolenjskem.

Ekonom

absolvent vinarske in sadijarske šole, ter tudi viničarske šole v Silberbergu pri Lipnici (vojaščine prost), tačas vodja državnih masadov, želi vstopiti vsled slabih eksistenčnih razmer v privatno službo. Pomudbe na upravnishvo pod „Samec“.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med petrolej

za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko snadaloča popravila.

Solidno delo!

Cene zmerno! Točna postrežba!

Iv. Jax in sin

Ljubljana.

Gospodstva cesta
šivalni stroji in stroji za pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje ponužje brezplačno.

Pisalni stroji
„A D L E R“

Ceniki zastoj in franko

Kolesa iz prvotovarn:

DÜRKOPP, STYRIA, WAPFENRAD.

Stikalnice za sadje in grozdje,

mline za grozdje in vso drugo železino priporoča po znižani ceni A. Sušnik, trgovina z železino, Ljubljana.

Mesarskega vajenca

iz poštene hiše, dovolj krepke postave, sprejme za 3 letno učno dobo z vso preskrbo Anton Žlajpah, mesar in gostilničar v Mokronogu. Dolenjsko.

Stavbeno podjetje.

Mestni stavbenik. Zidarski mojster.
Al. in Val. Accetto, — Ljubljana
Trnovski pristan št. 14.

Zaprisežena sodna cenilca. Prevzema vsakovrstne visoke stavbe v mestu in po deželi (od znanj specielno praktična in higienična gospodarska poslopja in hleve). Izvršitev načrtov in proračunov — nadalje oblastveno koncesionirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana. Kralja Petra trg št. 8 pred sodnico. Plačujemo se najvišje dnevne cene

Kdor potrebuje

dobre srpe, turške kose, železne pluge, žalomreznice, mlatilnice, preše in mline za sadje in grozdje, kotle za pičo in žganje, reporeznice, pajkline, gepeljne, brzo-parilnice, štedilnike, različne tehtnice, orodje in sploh vso železino naj se obrne pismeno ali osebno na novo trgovino
ŠOSTERIČ, PETAN & ERKER
v Ljubljani, na Resljevi cesti št. 20 kjer bode te najceneje in najbolje postreženi.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tannin — Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Bakreni kotli

po 40 in 60 litrov, vsebine, solidno izdelane ima v zalogi

Metaokemika d.d.
Zagreb

Strossmayerova ulica št. 6.

Zahtevajte ponudbe i

SOLBAR protiv plijesni (oidium) na jабukoma i ružama, protiv grinji, crvenom pauku thripsu itd. Upotrebljava se svugdje, gdje se dosada rabila vapneno-sumporna drozga (Schwe

USPULUM za kvašenje sjemenja.

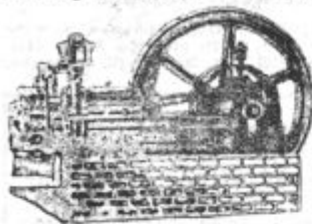
VENETAN protiv lisnoj uši.

Prodavaona i skladište:

FRANJO GULDA, Maribor, „Orbis“, d. d. Zagreb,
Paromlinska cesta 1. :: Telefon 10 ili 12—30.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kvrstnih
poljedel-
skih stro-
jev.

iz najslavitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih
tvornic „Welsia“.

Knezovo oskrbništvu v Konjicah

ima na prodaji:

2 krasna poni belca

1 enoletnega žrebca
noričana

1 enoletno žrebico
noričanko ter

1 enoletno žrebico
arabec.

Kupujem po najvišjih dnevnih cenah:

lipovo cvetje, jedilne gobe,

kakor tudi različna zdra-
vilna zelišča, korenine itd.

Ponudbe se prosi na:

V. H. Rohrmann, Ljubljana.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

4%

obrestovanju.

S hranilnico sta zvezana Kredito društvo
in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzo-
ruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Cisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za
okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen
v pospeševanje obče koristnih naprav in podjetij
na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo
8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko
hranilnico v Ljubljani, Knaflijeva ulica št. 9.

ROSE

prima avstrijski produkt, i

BRUSOVI

uz originalne tvorničke cijene

kod

„ORBIS“ d. d. Zagreb

Paromlinska cesta 1.

Telef. 10 i 1230. — Telegr. „Orbis“

Onim, ki ljubijo napredek!

Stotokrat poplačan trud!

Opozarjamo kmetovalce na zelo
dobro in lahko uporabljivo

GALIČNO PASTO „BOSNA“

ki je najbolj pripravno in po strokov-
nih izkušnjah najučinkovitejše sred-
stvo zoper peronosporo in druge
rastlinske bolezni. Vporablja se lahko
tudi mesto galice za škropljenje
krompirja. Dobi se v čebrih po 100 kg
pri Kmetijski družbi za Slovenijo v
Ljubljani.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

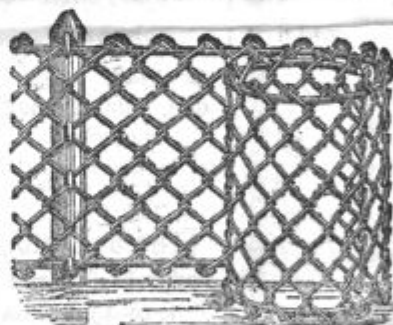
ima zopet v zalogi vse poljedelske stroje, kakor gepeljne
mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, preše in mline za
sadje, ter pluge in kose iz znano prvovrstnih tovarn.

Za košnjo priporočamo znamenite prvovrstne ame-
rikanske kosilne stroje

„Mc. CORMICK“ in „DERING“.

Z rezervnimi deli naših kosilnih strojev lahko iz
naše zaloge takoj postrežemo.

Vse po najnižji dnevni ceni.

Lične in cenene žične mreže,

pletene s strojem iz najbolje v
ognju pocinkane žice za OGRAJE
VRTOV IN DREVESNIC, vsako-
vrstne ŽIČNE TKANINE iz že-
lezne, pocinkane in medene žice
za STROJE, MLINE IN OKNA,
ELASTIČNE POSTELNE MREŽE
iz galvaniziran žice na lesenem
okvirju v različnih velikostih,
raznovrstna SITA, REŠETA in
razne LESNE IZDELKE (suho
robo) za hišno in kuhinsko upo-
rabo izdeluje in dobavlja po naj-
nižjih dnevnih cenah:

EVGEN IVANC, Sodražica Slovenija.

tovarna žičnih tkanin in pletenin, trgovina s sitarskim
in lesenim blagom

Zahtevajte ponudbe in ilustrirani cenik brezplačno.

Kmetska posojilnica

Ijubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **4%** (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 160.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

MLINI!

Specialna trgovina za mlinске potrebščine.

ČADEŽ & BRCAR

Ljubljana, Kolodvorska ulica 35

priporoča bogato zalogo vseh v mlinško
stroko spadajočih predmetov po najnižjih
dnevnih cenah i. s.: svilena sita X in XXX,
tenčico za zdrob (Griesgaze), 24 in 32 cm
široka volnena sita, pocinjeno žično tkani-
no (Drahtgewebe), prima gonilna jer-
mena, mlinске kamne, ameriška stroja
olja in masti, kontenino, žimnata sita itd.
Postrežba točna in brza! — Ceniki
na razpolago.